



ŠIAME NUMERYJE:

Gyvojo Dievo Sūnus

Tėvai ir vaikai

Krikščionybės kelias Lietuvon

Tikroji Bažnyčia

Kai akimirka tampa nuodėme

Naujos santvarkos beiėškant

Nauji filmai ir knygos

1959 M. SAUSIO MEN. (JANUARY) VOL. X. NO. 1

1959 SAUSIS
(JANUARY)
VOL. X, NO. 1



Laiškai lietuviams

NĖRA BRANGESNIO DALYKO KAIP LAIKAS, IR GAL NIEKAS TAIP PIGIAI NEEIKVOJAMA KAIP LAIKAS.

Šv. Bernardas

JEIGU MYLI AMŽINYBĘ, GERAI SUNAUDOK LAIKĄ. VAKARYKŠTĖ DIENA — NEBEATSAUKIAMA. RYTOJAUS DIENA — NEUŽTIKRINTA. TIK ŠIANDIEN YRA TAVO, BET JEIGU JOS NESUNAUDOSI, TAI PRARASI AMŽINAI.

F. Quarles

YRA KETURI NEATŠAUKIAMIE DALYKAI: IŠ RANKOS IŠMESTAS AKMUO, KARTĄ PASAKYTAS ŽODIS, PRARASTA PROGA IR PRAĖJĘS LAIKAS.

H. Riminaldo

JEIGU BRANGINI GYVENIMĄ, TAI BRANGINK LAIKĄ, NES IŠ JO SUSIDEDA GYVENIMAS.

B. Franklin

MES SKUNDŽIAMĖS, KAD NETURIME LAIKO, O ELGIAMĖS TAIP, LYG JO TURĖTUME BEGALES.

Seneca

LAIKAS TAIP GREITAI BĖGA, KAD TURĖTUME DAUGIAU GALVOTI KAIP MIRSIME, O NE KAIP GYVENSIME.

Šv. Teresė

GYVOJO DIEVO SŪNUS Kęstutis TRIMAKAS, s. j.

III. Stebuklai tvirtina

... ar dera jums sakyti tam, kurį Tėvas... siuntė į pasaulį: "Tu piktžodžiauji", dėl to, kad aš pasakiau: "Aš Dievo Sūnus"? Jei aš nedarau savo Tėvo darbų, netikėkite man. Bet jei aš darau, .. . tai tikėkite darbams, kad pažintumėte ir įsitikintumėte, kad Tėvas yra manyje ir aš Tėvuje (Jon. 10, 36-38).

—NE VIEN Jėzaus Nazariečio moralinis ir psichologinis tobulumas liudija, kad Jis tiesą sakė, prisipažindamas Dievo Sūnumi, bet ir Jo stebuklai, — papildė savo kalbą mokytinis.

— Stebuklai?... — nusistebėjo žmogus. — Kas tai per daiktas?... Aha, tiesa, jau daugel kartų tą žodį skaičiau reklamose. Net ant mano vartojamos "Gleem" dantų pastos tūtelės parašyta: "Savyje slepia stebuklą". O vis dėlto ta pasta nieku nesiskyrė nuo kitų pastų, tik labiau graužė liežuvį. Tiesa, pakrikusių nervų pusligoniams saldžiais žodžiais užliūliuojančių plokštelių reklamuotojas žadėjo: "Modernaus mokslo stebuklas kiekviename gyvenimo srityje gali jums atnešti neįtikėtiną laimę, sveikatą ir pasisekimą". Ir aš tikėjau, pirkau, klausiausi, o mano nervai buvo kaip ir buvę — aukštos įtampos elektros laidai. Ar apie tokiuos "stebuklus" kalbate?...

Kalbančiojo žodžiai buvo dažyti pagieža, gal ir nusivylimu, bet pastatytame klausime girdėjosi susidomėjimo gaida, lyg kažkoks iššaukimas dviakovom lyg troškimas išgirsti negirdėto, kuriuo pagaliau nusivilti nereikėtų.

Kas jis toks buvo? Į tai galėjo atsakyti tik gudrieji teisėjai. Jie, leidę kalbėti mokytiui, pasisiūlusiam įrodyti, kad teisiამasis sakėsi esąs Dievo Sūnumi, skaudžiai apsiūvylė. Pamatę, kuria linkme linksta mokytinio kalba, ir nebegalėdami jo sustabdyti, jie užkulisyje ėmė ruošti naują planą, paprastą, tikslų, teisiამajam lemiamą smūgį tiesiog širdin suduodantį, bet nebesugriaunamą planą. Galutina pergale pilnai užtikrinti iš užkulisio salėn įleido šį naują, dar nematytą žmogų, kuris, vos išgirdęs paskutiniuosius mokytinio žodžius, pastatė klausimą.

Mokytinis, atidžiai į jį pažvelgęs, atsakė:

— Iš jūsų kalbos matau: jūs esate dabarties žmogus, modernusis žmogus. Iš jūsų žodžių suprantu, kad tiek toli atsiskyrėte nuo Dievo, jog praradote ir pačią stebuklo. Dievo nuostabaus veikimo pasaulyje, sąvoką. Stebuklas

— tai nuostabus, iš įprastų gamtos efektų išsiskirias įvykis, nes ne natūralių gamtos jėgų, bet Dievo padarytas specialiam tikslui, pavyzdžiui, savo jėgai ar gerumui žmonėms apreišk-

ti arba savo ypatingam pasiuntiniui paliudyti.¹⁾ Evangelija tvirtina, kad Jėzus tokius stebuklus darė, kaip tik liudydamas save esant Dievo Sūnu.²⁾ Tokiu būdu Dievas padėjo savo antspaudą po Jėzaus prisipažinimu.

Tuo tarpu apie dabarties žmogų susispietė būrys liudytojų ir kurstė jį nepasiduoti. Vienas iš jų pašnibždėjo jam į ausį, ir jis tą patį pakartojo, tik balsiau, kaip kalba garsiakalbis, uždėjęs ir pasukęs patefono plokštelę.

— Aš negaliu mylėti Dievo savo protu ir tuo pačiu tikėti, jog gamtos įstatymai kada nors buvo peržengti, dėl paprastos priežasties, kad Dievas mane mokė, kaip Jis dabar moko visus mūsų sūnus ir dukteris kiekviename moderniaame Vakarų Pasaulio universitete, kad tie įstatymai yra amžinai nekintami.³⁾

— Jūs sakote, — atsakė mokytinis, — kad Dievas jus mokė apie gamtos dėsnių nekintamumą. Kaip — ar pats jums apsidreikšdamas, ar per universiteto profesorius? Be abejo, jūs atmetate pirmą galimybę, nes nepripažįstate išimčių iš natūralaus daiktų veikimo. Reiškia — per profesorius. Bet kas iš profesorių pripažįsta Dievo pranašais, Jo vardu bei autoritetu skelbiančiais gamtos mokslus? Nė vienas tiesą mylįs profesorius nei mokslininkas! Tad ar tik nesutapatinate mokslo su Dievu?... Tada tais žodžiais išreiškėte šiais laikais iš netolimos praeities užsilikusią, kaip pernykštį sniegą, dvasią, blaivesnių realybės spindulių dar galutinai nesutirpdytą. Tai gamtos mokslo dogma, tai "tikėjimas (nesumaitytinas su pačiu mokslu), kad tas mokslas yra vienintelis kelias į tiesą arba pažinimą ir kad jis suteikia vienintelę viltį žmogaus išganymui."⁴⁾ Tokia dvasia — tai tik riboto žmogaus proto "garbinimas" ir apgailėtinas ne-

suvokimas, kas yra Dievas. Jūs nepripažįstate savo dievui laisvės jo kūrinų valdyme ir tuo pačiu paneigiate esminę asmens savybę. Jūsų dievas nėra asmuo. Kaip toks jis nėra vertas dievo vardo, nes, nors jūs norite laikyti jį visiškai tobulu, nepripažįstate jam didžiausios būties tobulybės — būti asmeniu, iš kurio kyla laisvė. Tikrasis Dievas yra Asmuo, laisvas ir visagalintis, visatos Kūrėjas, Įstatymų Davėjas ir kūrinių Palaikytojas. O tačiau pastebėjau, kad jūsų tvirtinimas nebuvo stipriau įsitikinimu paremtas. Jūs kažko dvejojote, tarsi ši nuomonė buvo jums primesta.

— Gal tai buvo man primesta nuomonė, o gal ir ne... — miglotai atsakė modernusis žmogus. — Kartais aš galvoju vienaip, kartais kitaip. Gyvenimo pažanga atneša viena ir, tą atėmus, duoda kita, kad vėl jį atimtų... Kad ir štai šioje srityje: "Mūsų mokslinės teorijos viena kitą seka tokiu greičiu, kartais tiesiog aliarmojuojančiu, kad vis labiau ir labiau prisiima schematinę ir simbolinę atspalvį. Mokslo istorija yra pilna nepasisekimų: teorijos, kaip ir knygos, turi savo sezoną. Per paskutiniuosius 50 metų mūsų supratimas apie gamtos dėsnius nuostabiai pakito. Taip quantum teorija pakeitė mūsų sąvokas apie tęsimąsi. Kalkuliacija pradeda užimti svarbią vietą fizikos moksle taip, kad gamtos dėsniai, atrodo, tapo tik tariami ir prarado tą nelankstumą, kurį turėjo pirmiau."⁵⁾ Taip mokslo paveikslas, kaip kino ekranas, pasikeitė. Tačiau vienaip ar kitaip — stebuklų nėra. Jei gamtos dėsniai nekintami, išimčių nėra, nei Dievas jų nedaro; o jei kintami, jei jie tėra daugiau ar mažiau apytikriai, tada išimčių gali būti tiek daug, kad nebežinotume, ar iš tikro Dievas stebuklus daro.

Charakteringi baroko tapybos bruožai, kurios pavyzdžiais iliustruotas šis numeris, — iliuzija ir erdvė. Dekoruoja bažnyčių sienas ir lubas, siekiama pavaizduoti begalinius plotus, kuriuose dažnai supinama architektūra, skulptūra ir tapyba.

Pats stilius yra renesanso tęsinys, įgijęs naujas ir puošnias formas, davusias progos neribotai fantazijai ir teatralumui.

Barokas išsivystė kaip priešingybė ikonoklastinei reformacijos dvasiai ir katalikų buvo sėkmingai panaudotas puošti bažnyčias.



Parmigianino
MOTERS PORTRETAS
Parma, Karališkoji Galerija

— Vos prieš valandėlę sakėte, — pastebėjo mokytinis,—kad jūsų mokslo "dievas" jus mokė, kad gamtos dėsniai nekintami; dabar, mokslui pasukus kita kryptimi, jums reikėtų prisipažinti, kad jis moko, jog gamtos dėsniai kintami. Besikaitaliojās kaip vėjas jūsų "dievas"! Jūs vis dar nenorite išsižadėti pagrindinės scientizmo klaidos, kam gamtos mokslo žinios yra vienintelė tiesa. Tačiau, jei pagal jūsų principą vienintelė tiesa įrodoma mokslo eksperimentais, kokiais eksperimentais buvo įrodyta jūsų pagrindinė prielaida, kad vienintelė tiesa yra toji, kuri įrodyta eksperimentais? Ji

juk ne natūralinių mokslų įrodyta, bet yra klaidinga filosofinė prielaida, kuria remdamasis scientizmas susikompromituoja. Gamtos mokslai yra vertingi, bet jie turi savo ribas, nes svarsto tik kūnų veiksmus, jėgas ir efektus. Tačiau be šių faktorių, juk yra patys daiktai, jų prigimtys ir jų galutinė Priežastis. Tad klaidinga yra ribotą gamtos mokslą laikyti vienintele ir absoliučia tiesa. Už jo ribų yra daug klausimų, kuriuos žmogus, net ir gamtos mokslininkas stato, svarsto ir sprendžia jau ne kaip gamtos mokslininkas, bet kaip žmogus - filosofas. Taip ir Einšteinas stebėjosi: "Nesu-

prantamiausias dalykas apie gamtą yra galimybė ją suprasti." Pačios pagrindinės priežastys, tiek pažinime tiek daiktų esmėje, nagrinėjamos nebe gamtos moksluose, bet filosofijoje. Gamtos dėsniai yra galutinai atsirėmę į daiktų prigimtį, pagal kurią daiktai veikia. Norint suprasti daiktų prigimtį, reikia žvelgti ir į jų pirmąją priežastį — Dievą. Todėl, tik supratę kūrinių prigimčių santykį su jų Kūrėju, galime atsakyti, ar gamtos dėsniai kinta ar ne. Tverdamas kūrinių. Dievas tvėria su aiškiu tikslu, pagal kurį į jo prigimtį įdiegia nustatytus polinkius. Kūriniams pagal tuos polinkius veikiant, gaunamas tikslingas veikimas, t. y. iš tokių priežasčių seka tokie efektai, ką ir galime pavadinti gamtos dėsniais. Kūriny, sutvertas iš nieko, iš Dievo gauna visą būtį ir veikimą. Jis yra reikalingas nuolatinio Dievo išlaikymo ir bendradarbiavimo jo darbuose. Be Dievo kooperacijos kūriny negalėtų veikti. Dievas, būdamas asmuo, yra laisvas. Jei Jis kooperacijos nesuteiks, kūriny arba iš viso negalės veikti, arba negalės įprasto efekto padaryti (pavyzdžiui, ugnis, nors degtų, negalės deginti). Todėl, nors prigimties polinkiai nėra sulaužomi, jų efektuose dėl Dievo įsiterpimo gali būti išimčių. Taip pat, kadangi Kūrėjas gali sutverti pačius kūrinius, kurie atlieka veiksmus, tai, be abejo, gali ir pats atlikti veiksmus be kūrinių, nes šiame atvejuje tinka aksioma: kas gali padaryti daugiau, gali atlikti ir mažiau. Iš tiesų, jūros sutvėrimas yra daug didesnis dalykas už audringos jūros nutildymą, kūno sutvėrimas — už sužaloto sąnario, kad ir staigų, pagijimą. Betgi žmogui, pripratusiam prie įprastos gamtos dėsnių sudarytos tvarkos, tokios išimtys yra labiau imponuojančios. Dievas tuo naudojasi, vartoda-

mas tokias išimtis kaip savo ypatingą ženklą. Galutinėje išvadoje reikia sakyti, kad, nors prigimties polinkiai nėra sulaužomi, tačiau dėl Dievo įsiterpimo jų efektai gali būti joki arba nuostabiai kitoki. Tad gamtos dėsniai yra sąlyginiai kintami, t. y. tokias priežastis seks tokie efektai, jei Dievas neįsiterps.⁶⁾

— Gal ir taip, — veptelėjo dabarties žmogus ir nebežinojo, ką daugiau sakyti. Apstojusieji ėmė jam kažką šnibždėti. Moderniojo žmogaus veidą nuskaidrino optimizmo šypsena: — Modernioji medicina vis vien jau išsprendė "stebuklą" klausimą. Tiesa, nieko neišmananti galiliečių minia ir viduramžių tamsuoliai gali sau tokiais "stebuklais" tikėti. Bet modernioji psichiatrija pati tokius "stebuklus" daro: psichoterapeutiniu metodu gydomi pacientai, negalėjusieji kalbėti, girdėti ar matyti, kalba, girdi ir mato; nesugebėjusieji judinti sąnarių, judina rankas ir kojas. Tad modernioji medicina, kaip ir Galilietis, gydo taip, kad aklieji regi, raišieji vaikšto, nebyliai kalba... Tik ji nesišaukia Dievo, bet viską priskiria natūralioms galioms, kaip daktaro sugestijai ir paciento pasitikėjimui juo. Tad ir Galilietis gydė panašiai ir už tai nusipelnė pirmojo modernaus psichiatro vardą ir pagarbą. Gaila tik, kad, įsivėlęs į religiją, neperdavė tų mediciniškų žinių savo sekėjams.⁷⁾

Mokytinis klausėsi šypsodamas ir, radęs progą, tarė:

— Modernusis entuziazmas toli siekia, toliau už tolimąsias žvaigždes stebintį teleskopą, bet ir užsideda sunkias naštas, sunkesnes negu gali pakelti.

— Kaip tai? — kiek užsigavęs sušuko modernusis optimistas. — Argi Galilietis nereikalavo iš savo pacien-



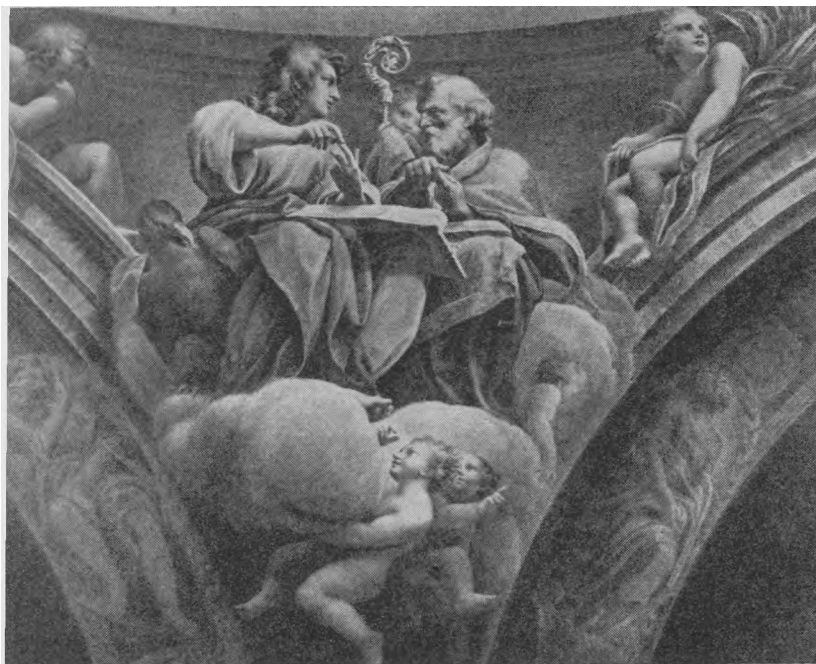
Correggio. Detalė iš kupolos lubų tapybos Parmos katedroje.

tų pasitikėjimo juo? Argi nesugestijonavo: tik tikėk ir būsi sveikas?

— Leiskite man sugretinti abu gydymo būdus, — paprašė mokytinis.

— Psichoterapeutiniu sugestijonavimo metodu gydomi tik tie neurotikai ir isterikai, kurių fiziškų pakrikimų priežastis yra psichologinė, t. y. pairusiais nervais žmogus "įsikala į galvą", kad ko nors negali, pavyzdžiui, matyti, girdėti arba pajudinti rankų, nors kūno dalys arba organai iš tikrųjų yra sveiki. Be abejo, norint pašalinti tos ligos priežastį, reikia pradėti nuo sugestijos, įtikinant pacientą, kad jis iš tikro gali, ko mano negalįs. Aišku,

šiuo metodu niekas negali pagydyti organinių defektų, kaip žaizdų, raupų, lūžusių kaulų, nes pastarųjų priežastis nėra neurotiko ligota galvosena, bet kūno dalių organinis sudarkymas. Be to, psichoterapeutinis gydymo procesas užtrunka labai ilgai, reikalauja nuolatinės psichiatro sugestijos, o pozityvūs efektai nėra nei užtikrinti nei pastovūs, nes ligoniai dažnai pilnai nepagyja arba vėl atkrenta į tuos pačius ar panašius negalavimus.⁸⁾ Tuo tarpu Jėzus "pagydė visus ligonius" (Mat. 8, 16; taip pat žr. Mork. 1, 32-34 ir kt.), kurie tik buvo atgabenti pas Jį. Jis nerankiojo vien isterikus ir neuro-



Correggio

ŠV. JONAS IR

ŠV. AMBRAZIEJUS

Parma, šv. Jono bažnyčia

tikus ir jų kasdien per ilgą laiko tarpą nesugestijonavo. Gal Jo pagydytųjų tarpe buvo vienas kitas paralyžuotas isterikas, bet jų staigus pagijimas be jokio psichoterapeutinio proceso rodo ir tai buvus stebuklą. Tačiau daugelio pagydytų ligų priežastis aiškiai nebuvo psichologinė, bet organinė, kaip, pavyzdžiui, raupsuotųjų (Luk. 17, 12-19), drugio krečiamos Simono Petro uošvės (Mork. 1, 28-31), sergančios kraujo plūdimo (Mork. 5, 25-34), gimusio aklojo (Jon. 9, 1-41), Malkaus nukirstos ausies (Luk. 22, 50-51). Tokių ligų psichoterapeutinis metodas nepašalina. Iš viso daugelis jų laikomos nepagydomomis, o jei ir pagydomos, tai užtrunka ilgą laiką. Staigus jų išgydymas, be jokių priemonių, natūraliu būdu negalimas, užtikrina antgamtinį įsiterpimą. Tiesa, Jėzus iš daugelio reikalavo tikėjimo prieš pagydy-

mą. Tačiau tikėjimas nebuvo pagijimų priežastis, kaip aišku jau vien dėl to, kad daug pagydytųjų nebuvo isteriški paralyžuotieji. Be to, kai psichiatras sugestijonuoja pacientą, jis stengiasi padaryti įtakos pačiam ligoniui. Daktaras nelaukia tikėjimo iš paciento tėvų ar darbdavių. O dėl ko Palestinos Gydytojas pagydė Kafamaumo šimtininko tarną? Juk dėl jo pono tikėjimo (Mat. 8, 5-13). Ir dėl ko pasveiko kurčias ir nebylys berniukas? Dėl savo tėvo tikėjimo (Mork. 9, 22). Ligoniai netikėjo ir iš viso nežinojo, ar gydytojas apsiims gydyti, o tačiau, Jėzui pasakius, kad pasveiks, pasveiko "tą pačią valandą". Kitų tikėjimas jokių būdu negalėjo būti ligonių pagijimo priežastimi.⁹⁾ Priešingai psichoterapeutiniam gydymui, *Jėzaus pagydymai buvo staigūs ir pastovūs.*¹⁰⁾ Visi šie skirtumai įrodo neperžengiamai aukštą ir

Giambattista Piazzetta

**DETALĖ IŠ
"ŠV. DOMINYKO
GARBĖS"**

Venecija, šv. Jono ir Povilo
bažnyčia



plačią sieną tarp psichiatrijos ribotų natūralių galių ir Jėzaus visuotinos galios, kuri (reikia pridėti) nesiriboja isterikų gydymu, bet universaliu antgamtiniu dominavimu tiek organinėje tiek neorganinėje gamtoje, tiek žmogaus kūne, tiek sieloje, ir pagaliau net dvasių pasaulyje. Juk argi galima žmogui vienu žodžiu "nurimk" nutildyti audroje išsisiūbavusį didžiulį ežerą? Argi iškvėptas oras, tariant tą žodį, staiga išsklaido vėjus ir lygiai nuglosto bangų skiauturėm sudarkytą vandens paviršių? "Kas gi jis yra, kad ir vėjai ir jūra jo klauso?" (Mork. 4, 40). Ne žmogaus lūpų suvirpintame ore, bet visagalio Dievo įsakyme glūdi atsakymas. Argi keli duonos kepalėliai staiga padauginami tūkstančiams pasisotinti vien žmogiškose rankose, o ne rankose To, kuris nesėjant, nei piaunant, maitina sparnuotus dangaus

paukščius? Ir kieno pirštai prisiliedami atveria aklas akis, atkemša ausis, atima raupsų žaizdas, jei ne pirštai To, kurs pats suformavo medžiagą taip, kad ji matytų, girdėtų ir gyventų? Ir nuo kada žmogus pasidarė gyvybės ir mirties valdovas, jog galėtų atgal pašaukti sielą, kūną jau apleidusią, kad sustojusi širdis vėl imtų plakti, kad šaltas sukrejęs kraujas vėl imtų tekėti ir šildyti kūną, kad sustyrę sąnariai vėl judėtų ir pamėlynavusios lūpos vėl kalbėtų — kad lavonas vėl taptų gyvybe pulsuojančiu žmogumi? Pagaliau, nuo kada žmogus ėmė įsakinėti piktoms dvasioms, kurios nelaimingus apsėstuosius trankydavo žemėn, priversdavo save draskyti ir visai kankinti? Be Dievo žmogus padaryti to negali. Bet Jėzus visa tai darė. Tad Jis buvo su Dievu. Joks melagis nėra su Dievu. Tad Jis nebuvo mela-

gis, sakydamas esąs Dievo Sūnumi. Jis buvo Dievo Sūnus, "galingas darbais ir žodžiais" (Luk. 24, 19). Pripažinti Kristaus mokslo ir gyvenimo kilnumą, bet atmesti Jo prisipažinimą Dievo Sūnumi tvirtinančius stebuklus yra nelogiška. "Žodžių Evangelija be darbų Evangelijos yra nesuprantama".¹¹⁾ "Jo žodžiai daugumoje paaiškina, motyvuoja, interpretuoja ir iliustruoja Jo darbus. Kristaus stebuklai ir mokslas sudaro vienetą: mokslas aiškina stebuklus; stebuklai tvirtina ir simbolizuoja mokslą; Jo mokslas yra stebuklas ir Jo stebuklai yra giliai prasmingas mokymo būdas. Kristaus mokslas yra tas pats kaip ir Jo darbai bei gyvenimas."¹²⁾ "Stebuklai turi savo kalbą tiems, kurie ją gali suprasti. Kadanigi pats Kristus yra Dievo Žodis, ką tas Žodis daro, taip pat yra žodis, kalbantis į mus."¹³⁾ Pagydymas iš kūno ligų simbolizuoja pagydymą iš sielos nuodėmių; velnių apsėstųjų išlaisvinimas — sielų atvadavimą iš šėtono vergijos. Jėzus duoda aklajam regėjimą ir skelbia: "Aš pasaulio šviesa"; sugrąžina mirusiajam gyvybę ir sako: "Aš gyvenimas ir prisikėlimas." Stebuklai yra Dievo atsakymas į šauksmą bejėgės žmonijos, po sielos ir kūno negalių našta sukniubusios: "Bet jei ką gali, pasigailėk mūsų ir padėk mums" (Mork. 9, 21). Jie tvirtina, kad šis šauksmas buvo išgirstas, kad žeme jau vaikščiojo žmogiška širdimi mylės, žmogiškom lūpom mokąs, žmogiška ranka gydąs, maitinąs ir mirusius atgaivinęs Emmanuel — Dievas su mumis.

Mokytinis nutilo. Tylėjo visa salė. Tylėjo modernusis žmogus, savo gyvenime pirmą kartą susimąstęs... Tik vyriausias teisėjas atsipeikėjęs pakėlė ir nuleido ranką, lyg truktelėjo, kaip traukiama virvė, ant kurios kabo

pririšta teatro lėlė. Tai buvo sutartas ženklas galutiniam smūgiui, bet modernusis žmogus to nepastebėjo, tik pamažu, apgalvotai, iš sielos gilumos ėmė kalbėti:

— Kaip mano kraujo gyslomis teka ir raudonų ir baltų kraujo rutulėlių, taip mano dvasios gyslose sruvena ir senas praeities netikintis maištavimas ir amžių kruopščiai puoselėtas tikėjimas. Manyje virė kova... Jie atėjo pas mane. Siūlė visko — tvirtų, meilės, laimės... Triukšmo užesy apkvaišau... papirko — sutikau... Sutikau jiems liudyti — prieš Jį. Kartoti kitų žodžius — prieš Jį. Pagaliau, jei kitiems nepasisektų, sušukti: "Jo nėra...; jei ir yra, man jo nereikia, šalin, nukryžiuokit jį." Mano gyvenimas — dabarties momentas. Mano būties vieta — pasaulis. Mano balsas galingas. Jei aš taip sušukčiau — Jo nebūtų dabar... mano pasaulyje. O jei ir būtų, vėl taptų nukryžiuotas... Aš paskutinis liudytojas... O gal teisėjas? Taip, paskutinis teisėjas, kuris nusprendžia... Bet tu kalbėjai. Aš klausiausi... ir dabar nedrįstu šaukti. Nes užesys dingio; aš pradėtu galvoti... Ir kažkas neleidžia šaukti. Lyg rodos man — ne tu, bet Jis kalbėjo...

Naktis jau baigė. Rytuose aušros spinduliai jau skelbė besiartinančią saulę...

i)Neužtenka, kad įvykis būtų nuostabus, nepaprastas, nesuprantamas. Stebuklas turi būti neišaiškinamas mokslo — ne vien vakarykščio, ne vien šiandieninio, bet absoliučiai jokio; t. y. iš viso negalima atrasti priežasties, nes nėra gamtoje tokios galios, kuri galėtų būti to įvykio priežastimi. O kadangi niekas neįvyksta be priežasties, galutinai tokį įvykį reikia priskirti aukščiausiai būtybei, Dievui. Žinoma, angelai ir velniai turi aukštesnių už medžiaginio pasaulio galių (tačiau jos yra ribotos; pvz., jų pagalba negalima prikelti mirusiųjų). Pirmieji

veikia Dievui pageidaujant, antrieji — Dievui prileidžiant. Kadangi Dievo išmintingumas bei teisingumas negali prileisti, kad žmonės būtų apgaudinėjami piktųjų dvasių, jų darbuose visada užtin-kama ženklų (pvz., blogų aplinkybių ar pasekmių), iš kurių galima atpažinti tų „stebuklų“ autorius. Jėzaus kilnus gyvenimas ir mirusiųjų prikėlimai yra aiškiausi ženklai, kad Jis nevar-tojo piktųjų dvasių galių.

²⁾Be Evangelijų yra daug kitų liudy-tojų. „Dar Hadriano (imperatoriaus, val-džiusio 117-138 m. po Kr. — K. T. lai-kais buvo gyvų asmenų, Kristaus iš mi-rusiųjų prikeltų“, liudija Papias (žr. „Eu-sebijaus „Historia Ecclesiae“, V, 17, 2; tą patį tvirtina Quadratus savo 124 m. para-šytoje apologijoje, cituojamoje „Historia Eccl.“, IV, 3, 2). Žydų senoviniai tradici-niai raštai taip pat kalba apie Jėzaus nuo-stabius darbus, tik vienišališkai juos pri-skiria egiptietiška magijai.

³⁾Šie žodžiai yra episkopų pasto-rius Percy Stickney Grant (žr. „New York Times“, 1923 I 23).

⁴⁾Liston Pope, „Christianity and the Social Sciences“ (šis straipsnis yra kny-goje „Christianity in an Age of Science“, p. 24).

⁵⁾Émile Picard, filosofas, cituojamas L. De Grandmaison, S. J., knygoje „Jesus Christ“, III, p. 10-11 (angliškas vertimas, 1934). Tą patį pastebi E. Gilson savo straipsnyje „Religious Wisdom and Scien-tific Knowledge“ (žr. „Christianity in an Age of Science“, p. 21): astronomijos - fizikos moksluose sistemos, nepakanka-mai išaiškinančios faktus, keičiasi vis greitėjančiu tempu viena po kitos: Ptole-miejaus sistema išsilaikė keturiolika šimtmečių, Koperniko — tris, Einšteino — ketvirtį, Broglie ir Heisenbergo — esant paskutiniems naujagimiams. Klasikinės fizikos gamtos dėsniai, ilgą laiką laikyti nekintamais, buvo atrasti tik apytikriai išreiškia faktus; pvz., formulė $F=ma$ (F —jėga; m —masė; a —greitėjimas) tin-ka tik normaliose sąlygose; masei esant labai mažai arba greičiui artėjant prie šviesos greičio, ši formulė tampa vis ma-žiau tiksli. Modernioji fizika nebelaiko fizinių gamtos dėsnių nekintamais; pvz., quantum teorijos pagrinde yra prielaida, kad gamtos dėsniai tik apytikriai apskai-

čiuojami statistikos pagalba.

⁶⁾Apie šiais laikais įvykstančius ste-buklus Liurde byloja dviejų žymių pran-cūzų daktarų Fr. Leuret ir H. Bon 1957 m. moksliskai parašyta knyga „Modem Mi-raculous Cures“.

⁷⁾Bousset, „Jesus“, p. 22: „Jėzaus gy-dymo metodus yra psichologinio supрати-mo ribose“.

⁸⁾Norintiems susipažinti su moder-niosios psichiatrijos ribotu pasisėkimu re-komenduojamos šios dvi knygos iš ge-riausiųjų tarpo: J. Ewalt, E. Strecker, F. Ebaugh, „Practical Clinical Psychiatry“ (8 ed., New York, 1957) ir Sir D. Hender-son ir R. Gillespie, „A Text-Book of Psy-chiatry“ (8 ed. London, Oxford Univ. Press, 1956). Savo moksliniu objektyvu-mu jos aiškiai pripažįsta psichoterapeuti-nio metodo ribotumą: tinka tik lengvai sergantiems, ilgai užtrunka (žr. bendrą aprašymą „Pract. Clinical Psychiatry“, p. 317-322); „pavojai gydant vien sugesti-ją, ...kad, pranykus vienam simptomui, lengvai gali atsirasti kitas“ (A Text-Book of Psychiatry, p. 209).

⁹⁾Jėzus laukė tikėjimo ne kaip išgy-dymo priežasties, bet kaip sąlygos, vedan-čios tikinčiuosius į jų sielų išganymą; t. y. Jis norėjo savo stebuklų galią panaudo-ti pirmiausia tik tų gerovei, kurie savo tikėjimu būdami tinkamoje dispozicijoje, Jo prašė (bet yra išimčių; pvz., Malkus).

¹⁰⁾Nors pačios Evangelijos neužsime-na apie pasveikusiujų gyvenimą, tačiau iš ligonių veržimosi prie Jėzaus galima spręsti, kad jie neatkrisdavo į tą pačią li-gą; kitaip juk jie taip Juo nepasitiktų. Šis tvirtinimas istoriškai paremiamas Quadrato, rašiusio imperatoriui Hadria-nui (117-138 m. po Kr.): „Mūsų Išgany-tojo darbai... pasitvirtino esą patvarūs. Jo pagydytieji bei iš mirusių prikeltieji ne tikai buvo matyti pasveikę ir prikelti, bet pasiliko tokiais Išganytojo gyvenimo me-tu bei ilgą laiko tarpą po Jo mirties; iš tikrųjų, kai kurie dar dabar yra gyvi mū-sų laikais“ (žr. Eusebijaus „Historia Ec-clesiae“, IV, 3, 3).

¹¹⁾H. Felder, O.M.Cap., „Christ and the Critics“, II, p. 285.

¹²⁾Hettinger, „Apologie des Christen-tums“, 8 ed., II, p. 281.

¹³⁾Šv. Augustinas, „Tractatus in Joan. 24, 2.“

TIKROJI BAŽNYČIA

Skaitytojo laiškas skaitytojui

BRANGUS BROLI!



TSIDŪRĒME religinėje ir tautinėje diasporoje. Svetimos mums aplinkos esame veikiami ir todėl kartais tenka išgirsti žodžius: "Visos tikybos yra vienodai geros!" Nerašyčiau Tau šio laiško, jei ir Tu automatiškai nebūtum pakartojęs tų pačių žodžių.

Ar Tu, mano Brangus Broli, nenušišypsotum, jei Tau kas pasakytų, kad visi kalnai yra vienodo aukštumo, visos upės vienodo ilgumo ir visos jūros vienodo gilumo?

Ar Tu palaikytum išmintingu tokį žmogų, kurs stengtųsi Tave įtikinėti, kad visi pinigai vienodai geri, nesvarbu, ar jie išleisti teisėtos krašto vyriausybės, ar kur nors palėpėje privačių asmenų atspausdinti? Ką Tu pasakytum, jei tasai žmogus tvirtintų Tau, kad, kadangi valdžios išleistus tikrus pinigus sunku uždirbti, geriau būtų leisti spausdinti juos visiems, kas tik moka ir nori? Tiesa, pinigų gal būtų tada daug kiekvieno piniginėje, bet ko tokie pinigai būtų verti?

Ne kiekvienas moka atskirti netikrą pinigą nuo tikro. Už tai nei nebauždžiama. Tačiau netikrų pinigų padirbėjai visame pasaulyje yra smerkiami ir sunkiai baudžiami. Žmogus nežinaš, kad jo turimas pinigas yra netikras, jei paduos jį krautuvininkui, nebus baudžiamas. Tačiau toksai, kuris gerai žinodamas, kad jo turimas banknotas yra netikras, vis tiek bandys ką nors už jį nusipirkti, doru žmogumi tikrai nebus palaikytas. Tu juk tikrai nesiimtum spausdinti netikrų pinigų ir

leisti jų į apyvartą. O juk tikėjimo dalykai rišasi su žmogaus amžinybės klausimu, todėl yra begaliniai daugiau vertingesni negu pinigai. Užtat yra būtina išsiaiškinti, kuri religija, kuri bažnyčia yra tikra.

[vairių krikščioniškų religijų šiame krašte yra apie pustučio šimto. O Kristus juk yra vienas. Jis pasakė vyriausiam apaštalui: "Simonai, tu esi uola, ant kurios pastatysiu savo bažnyčią..." Kodėl Kristus nepasakė Simonui - Petriui, kad Jis pastatys kelis šimtus bažnyčių - religijų? Kristus istorijoje patvirtintais faktais įsteigė tikrai vieną bažnyčią ir pavedė ją valdyti Petriui. Taigi, pradžioje ir buvo tik viena krikščionių visuotina bažnyčia. Gaila, ne kiekvienas žino, kad žodis "katalikiškoji" ir reiškia tą patį, ką ir "visuotinoji", t. y. visiems žmonėms skirtoji bažnyčia. Šis pavadinimas, kilęs iš graikų žodžio "catholicos", kuris reiškia "visuotinas". Taigi, kitų bažnyčių - religijų pavadinimai nėra tolygūs mūsų religijos pavadinimui.

Katalikų bažnyčią steigdamas, Kristus, Dievo Sūnus, buvo siųstas paties Dievo. Taigi, tokiam veiksmui Kristus turėjo pakankamai autoriteto, turėjo valdžios, ką įrodė savo stebuklais ir prisikėlimu. Jis už žmoniją buvo prikaltas prie kryžiaus. To neginčija nei kitų krikščioniškųjų religijų žmonės.

Kas gi įsteigė tas kitas religijas? Kuris tų steigėjų mirė už savo pasekėjus? Kuris jų darė stebuklus? Kuris jų miręs prisikėlė? Visi jie buvo papras-

ti, privatūs, mirtingi ir nuodėmingi žmonės. O ar galėjo nors vienas žmogus prikišti Kristui bent vieną nuodėmę? Kuris jų buvo lygus Kristui? Ir Tu, mano Broli, neginčysi, kad nei vienas jų nebuvo lygus Kristui. Tad kuriuo būdu privačių asmenų įsteigtos bažnyčios ar religijos gali būti lygios Kristaus įsteigta bažnyčia.

Kristus paskelbė žmonijai savo mokslą ir Jo įsteigtoji bažnyčia saugoja ir skelbia jį jau beveik du tūkstančius metų tokį pat, be jokių pakeitimų ir nukrypimų, kaip pats Kristus jį paskelbė.

Kaip gi yra su tų kitų religijų mokslu? Jei visos religijos būtų vienodai geros, jos turėtų būti vienodos savo dogmomis, arba skelbiamomis tiesomis, turėtų būti identiškos su katalikų bažnyčia. Tiesa, krikščioniškos religijos remiasi Biblija, t. y. Šventuoju Raštu, kurį protestantai skelbia vieninteliu tiesos šaltiniu. Bet mes, katalikai, turime ne tik Šv. Raštą, bet ir padavimus bei tradicijas, mūsų bažnyčios išsaugotas, nepakeistas nuo pat Kristaus laikų. Protestantai to nepripažįsta. Naująjį Testamentą ne Kristus parašė ir ne Kristaus laikais jis buvo parašytas. Jau daugelį dešimtmečių krikščionių bažnyčia egzistavo dar prieš tai, kai Naujasis Testamentas buvo parašytas. Ir jį parašė ne kas kitas, ne kokie protestantai, bet katalikų bažnyčios apaštalai, evangelistai. Ir kaip tik iš mūsų bažnyčios protestantai pasiėmė evangelijas ir visą Naująjį Testamentą. Kodėl gi protestantai, kurie naudojami visi be išimties gauti iš katalikų bažnyčios Šventuoju Raštu, taip ryškiai skiriasi nuo katalikų tikėjimo dalykų aiškinime? Mat, protestantų religijų mokytojai kuo ne visi skirtingai aiškina Šventąjį Raštą, nevienodai žiūri net ir į patį Kristų. Vi-

sos nekatalikiškos krikščionių bažnyčios viena kitai ir dažnai kuri nors sekta pati sau prieštarauja.

Štai, pvz., jų vartojamo bendrojo Šventojo Rašto (St. James version) tekste neatspausdinti ištisi skyriai, nes esą jiems jie yra nepriimtini. Pas mus Šventojo Rašto tekstas yra nuo pat pradžių be jokių pakeitimų ar praleidimų. Nes juk Šventasis Raštas yra visas tokiu laikytinas, o ne taip, kad jei kas man nepatinka, tai ir nebešventa. Protestantai patys tiki, kad Šventojo Rašto tekstų autoriai veikė Šv. Dvasios įkvėpti. Tad kodėl jie vienus dalykus priima, o kitus atmeta? Ar čia nėra tempimas Šv. Dvasios įkvėptos tiesos ant savo privataus kurpalio?

Tūlas protestantų dvasininkas naujoje jo parengtoje Naujojo Testamento laidoje sakinyje "ir pagimdė Betliejuje mergelė Marija kūdikėlį, kuriam duotas vardas Jėzus" pakeitė žodį "mergelė" žodžiu "moteris". Ar tai nėra iškreipimas? Ir nemažas, nes tarp žodžių "virgin" ir "women" yra pagrindinis, dogmatinis skirtumas.

Prieš beveik du tūkstančius metų Šventajame Rašte buvo užrašyti Kristaus žodžiai: "Kas paleidžia savo moterį ir veda kitą, paleistuvauja. Kas apleidžia savo vyrą ir išteka už kito, paleistuvauja. Paleistuviai neįeis į dangaus karalystę". Taip pat parašyta, kad fariziejai, prikišdami Kristui Jo griežtą pažiūrą į moterystės sakramentą, priminė jam Mozę, kuris leido skyrybas ir naujas vedybas. Kristus gi jiems atsakė, kad Mozė tai daręs dėl žydų kietaširdiškumo, bet *Dievas*, leisdamas žmoniją, tokio leidimo nenumatė. Tad kas daugiau turėjo teisės, ar Mozė leisti skirtis ir iš naujo tuoktis, ar Dievas, kuris nei pradžioje to neleido, nei Jo siųstasis Sūnus Atpirkėjas lygiai taip pat neleido? Ką gi

tuoj reikalu daro kitos, nekatalikiškos bažnyčios? Jos neva moko religijos iš to paties Šventojo Rašto, o skyrybas ir naujas santuokas leidžia daugiau negu Mozė. Ar tai nėra prieštaravimas Šventajam Raštui, kuriuo oficialiai remiamasi? Ar toks milžiniškas skirtumas tarp katalikų ir kitų krikščioniškų bažnyčių nieko nereiškia ir visos tos bažnyčios yra vienodai geros ir jų mokslas vienodai teisingas?

Anglikonų bažnyčia atsirado dėl Henriko VIII skyrybų reikalavimo nepatenkinimo. Pastaraisiais laikais anglikonai yra priešingi skyryboms ir santuokai su atsiskyrusiu asmeniu. Ar, Mielas Broli, neskaitei, kad net ir princesei Margaritai anglikonų vyskupas neleido tuoktis su atsiskyrusiu nuo savo žmonos vyru? Anglikonų bažnyčia mokė anksčiau vienaip, o dabar moko kitaip. Tokių dalykų katalikų bažnyčioje nėra, nes katalikų bažnyčia nuo pat pradžios ištikimai laikėsi Kristaus mokslo.

Kai kurios sektos pripažįsta Jėzų Dievu - Žmogumi. Kitos — tik Žmogumi. Kai kurios kitos vėl Žmogumi, kuriame buvo Dievas (Church of God in Christ). Vienos gerbia Mariją kaip Dievo Sūnaus Motiną ir tituluoja ją Dievo Motina. Kitos vengia ją ir paminėti. O kitos tiesiog niekina ją. Vieni protestantai tiki predestinacija, t. y. kad Dievas iš anksto vienus žmones numatė pražūčiai, o kitus paskyrė išganymui. Kas gi šiuo atveju gaunasi? Tu gali būti geriausias krikščionis, bet tu nebūsi išganytas, nes pagal tos protestantų bažnyčios mokslą tu, gal būt, esi paskirtas amžinam praeikimui. Arba vėl: tau neapsimoka vargti ir stengtis būti geru žmogumi, nes tu, gal būt, esi vis tiek numatytas išganymui. Atseit, tu gali gyventi kaip didžiausias niekšas, tu vis tiek būsi iš-

ganytas, kaip tavo sekta moko. Ar tai nėra nesąmonė?

Kita protestantų religija vėl moko, kad žmogus gali būti jo paties pastangomis išganytas, t. y., kad žmogui Dievo malonė nėra būtina.

Argi tad visų šitų protestantų sektų mokslas yra vienodai geras? Ar jos visos skelbia tiesą? Kurios jų tiesa? Kelios gi tiesos gali būti apie vieną ir tą patį dalyką?

Kai kurių protestantų bažnyčiose dar gali užtikti altorių, kryžių. Kitose tik klaupkos ir sakykla; nei altoriaus nei kryžiaus nėra. Tokių skirtumų ir prieštaravimų yra be galo daug. Tad kaip gi jos gali būti tarpusavy vienodai geros ir tolygiai geros ir tikros kaip ir Katalikų Bažnyčia? Visos tos sektos įsteigtos, dažniausiai pataikaujant vienai ar daugiau žmoniškųjų silpnybių. Įsteigtos privačių asmenų. Kaip gi jos gali būti lygiavertės paties Kristaus įsteigtai bažnyčiai?

Ar Dievui reikalinga ir maloni yra tokia suskaldyta ir tarpusavy besiginčijanti krikščionija? Ar visos tos sektos sudaro vieną, visuotinę krikščionių bažnyčią?

Tų sektų vadovai ir patys sako, kad ne. Jie savo pačių sąžinės gilumoje jaučia Dievo balsą, šaukiantį visus vienybėn. Iš to kilo jų kongresai, kur jie nepabaigiamai diskutuoja susijungimo į vieną Kristaus bažnyčią problemą. Prie jokios vienybės jie tačiau nepajėgia prieiti, nes negali susitarti ir rasti bendrą nuomonę dėl pačių pagrindinių dogmų. Taip yra todėl, kad jie per daug Kristaus paskelbtas tiesas iškreipė. Be to, jie dar pyksta, kad Katalikų Bažnyčia nesiunčia į jų kongresus savo atstovų. O kam ji turėtų siųsti? Ar Katalikų Bažnyčia yra tolygi jiems atskala nuo bendros Kristaus Bažnyčios? Juk ne katalikai nuo pro-

Parmigianino

**MADONA SU KŪDIKIU
IR ŠVENTAISIAIS**

Florencija, Uffizi



testantų atskilo, bet atvirkščiai. Užtat vienintelis kelias vienybėn, tai kelias atgal, kelias į Katalikų Bažnyčios vienybę, kelias į tą Bažnyčią, kurią įsteigė pats Dievo Sūnus Jėzus Kristus ir pavedė ją valdyti Petrui ir jo įpėdiniams. Tuo keliu vis daugiau ir daugiau nuolat grįžta. Yra žinomi atsitikimai ir Čikagoje, kad viena ar kita stačiatikių parapija in corpore, su savo klebonu ir kitais jų kunigais, grįžo, įsijungė į bendrą Katalikų Bažnyčią ir Šv. Tėvą pripažino savo Vyriausiuoju Ganytoju. Šimtai įvairių protestantų dvasiškių, net jų vyskupų, grįžo katali-

kybėn. Kiti jų net tapo katalikų kunigais, ar net ilgainiui tapo verti vyskupo mitros. Dešimtys tūkstančių protestantų kasmet grįžta į katalikybę. Ir reikia su džiaugsmu pasakyti, kad visi tie konvertitai yra labai geri ir uolūs katalikai. Nes jie ieškojo tiesos ir ją atrado. O mes turime tokių katalikų, kurie kad ir netapo pilnais renegatais, t. y. dar neperėjo į protestantizmą, tačiau, deja, labiau brangindami savąjį "aš" ir pataikaudami savo pačių žmogiškoms silpnybėms, tiesos savo bažnyčioje neieško, bet džiaugiasi radę pas kuriuos nors protestantus

pataikavimo toms savo silpnybėms ir tuo būdu atšalo savo tėvų ir protėvių tikrajai bažnyčiai.

Deja, tokie asmenys protestantizme niekadės nerai to, ką turi tikroji Kristaus bažnyčia — Katalikų Bažnyčia.

Mes nekartą skaitėme apie Teresę Neumanaitę, apie vienuolį Tėvą Pijų, kurie yra žinomi savo stigmomis. Nemaža lietuvių ir patys savo akimis yra matę Teresę arba net ir Pijų. Tokių stigmatizuotųjų ligšiol buvo virš 300 asmenų. Kur? Katalikų Bažnyčioje! Kur yra Liurdas, Fatima, Šiluva ir visa didžiulė eilė šventų vietų, kur neginčytini stebuklai vyko ir šiandien tebevyksta? Tuos stebuklus matė ir mūsų kartos žmonės. Dešimtimis ir šimtais tūkstančių liudininkų tuos stebuklus gali paliudyti. Ką panašaus turi ne-katalikai? Kurioje protestantų bažnyčioje rasi Šv. Kryžiaus relikviją? Kur yra Kristaus laidotuvių drobulė, ar ne katalikų bažnyčioje? Ieškok tiesos, mano Broli, skaityk, įsitikink pats, tyrinėk; gal ir Tu kaip tas vyriausias Romos žydų rabinas prisiglaudęs Vatikane, kad išsigelbėtų nuo nacių budelių, tyrinėjo originalius, autentiškus dokumentus ir rado, kad tikras Mesijas vis dėl to buvo Kristus, kad Jo įsteigta tikroji bažnyčia yra Katalikų Bažnyčia. Ir jis padarė teisingas išvadas, tapo uoliu kataliku. Tasai rabinas visą savo amžių ligi krikšto buvo įsitikinęs žydas, niekinęs Jėzų. Jei jis nepakankamai mokytas būtų buvęs, nebūtų buvęs Romos vyriausiu rabinu. O vienok jis atrado tiesą Katalikų Bažnyčioje. Nes jis ieškojo tiesos.

Berlyno universiteto studentas, žydas, smalsumo vedamas kartą apsilankė pas Teresę Neumanaitę, kuri pasakė jam, jog jis bus katalikų kunigas. Tasai žydas nusijuokė iš tokio

pasakymo. Tačiau jo matytos Teresės penktadienio kančios ir stigos sudomino jį tiek, kad jis pradėjo tyrinėti katalikybę. Ir ką gi? Jis tapo kunigu ir kaip kunigas vėliau buvo palaidotas Konnersreutho katalikų bažnyčios šventoriuje.

Kiek ne tik protestantų, bet ir tikrų bedievių Liurde, Fatimoje, Konnersreuthe ir kitose panašiose vietose atsivertė į katalikybę! Daugelis buvo jų aukštąjį mokslą baigę teisininkai, medicinos daktarai arba profesoriai ir šiaip žymūs mokslininkai. Jie iš įvairių kraštų atvykę ieškoti tiesos, ją rado ir tapo gerais ir uoliais katalikais. Tu gi nuo pat gimimo būdamas katalikas, Marijos žemės sūnus, pradedi nebebranginti savo tėvų ir protėvių tikėjimo, tariesi esąs išmintingesnis už skaitlingus būrius daktarų ir profesorių ir atmeti Kristaus įsteigtos Katalikų Bažnyčios tiesas, kaip reikiant jų nei nepažinęs. Nes juk seniai Tavo pamiršto katekizmo ir to, ką mokeisi apie religiją gimnazijoje. Tau tikrai nebeužtenka, o toliau siekti Tau nepakan-ka ryžto. Juk lengviau kritikuoti, negu studijuoti... Bet ar tai pakankamas pagrindas sakyti, kad visos tikybos vienodai geros?

Katalikų Bažnyčia vienintelė tėra tikra kad ir dėl to, jog ji yra įsteigta paties Jėzaus Kristaus, kad ji jau beveik du tūkstančius metų skelbia visiems žmonėms Kristaus mokslą, neįskraipytą, tokį, kokį pats Kristus pradžioje paskelbė, ir kad mūsų Bažnyčiai vadovauja Kristaus vietininkas, Šventasis Tėvas, Šv. Petro įpėdinis.

Bet įeik į protestantų bažnyčią. Tu nepasijusi ten jaukiai. Tačiau ar Tu būsi Europoje, ar Azijoje, Australijoje, Afrikoje, Šiaurės ar Pietų Amerikoje, vos tik įžengsi ar į puošnią katedrą, ar į kuklią koplytėlę, jei tai bus katalikų,

KRIKŠČIONYBĖS KELIAS LIETUVON ZENONAS IVINSKIS

X. Lietuvių krikštijimas Gedimino sostinėje 1387 metais



RIKŠČIONYBĖS kelyje į Lietuvą labai reikšmingas galėjo būti karaliaus Mindaugo apsikrikštijimas ir tik Romai priklausomos Lietuvos vyskupijos įsteigimas. Tačiau senoji reakcija, kurios auka tapo ir Mindaugas, vėl grąžino pagonybę į valdovo dvarą. Nuolat gresiant pavojui iš vokiečių ordino, nors ir vyko derybos dėl krikšto su Gediminu ir jo sūnumis Kęstučiu bei Algirdu, tačiau šis svarbus klausimas liko spręsti Jogailai ir Vytautui. Jogaila, tapdamas kaimyninės valstybės karalium, pats su broliais pasikrikštijo ir tuoj ėmė vykdyti tai, kas buvo parašyta Kriavos akte. Jau 1387 metų pradžioje jis atvyko į Vilnių, lydimas būrio lenkų dvasiškių ir didikų. Čia turėjo įvykti paskutinis ir pats svarbiausias Lietuvos krikšto etapas. Jeigu prieš metus Krokuvoje buvo krikštyti kunigaikščiai ir magnatai, tai Gedimino sostinėje turėjo būti pakrikštyta paprastoji bajorija ir miestiečiai.

Bet lenkai tokiam nepaprastam lietuvių tautos gyvenimo įvykiui didelės

Tu pasijusi kaip namie. Nes visur rasi Kristų Švenčiausiam Altoriaus Sakramente. Visur išklausysi tas pačias Mišias ir išgirsi tą patį Kristaus Žodį. Taigi, Tavo tikroji bažnyčia yra Katalikų Bažnyčia — viena, šventa, visuotinė ir apaštališka.

Tavo brolis Jonas

svarbos, atrodo, nesuteikė, nes krikšto iškilmėse Vilniuje nedalyvavo nei karalienė Jadvyga, nei Krokuvos vyskupas Jonas Radlica, kuris prieš metus Vavelio pilyje buvo krikštijęs lietuvių kunigaikščius. Jadvygą kartais norima padaryti Lietuvos apaštale ir klaidinčiai yra teigiama, kad krikšto metu ji yra buvusi Lietuvoje. Yra neginčijamas faktas, kad lenkai, skubėdami atitaistyti iš Vengrijos patirtas skriaudas, pasiėmę karalienę Jadvygą, išskubėjo Rusijon. Tuo pačiu metu, kai Jogaila su Vytautu vykdė Vilniuje krikštą, Jadvyga iškilmingai įvažiavo į Lenkijai atgautą Lvovą, suteikdama miestui privilegijas.

Krikšto metu Vilniuje Jogailos duotuose dokumentuose (1387 m. vasario 18-22 d.) yra rūpestingai išskaičiuoti visi palydovai ir kunigaikščiai. Tose iškilmėse nedalyvavo nė Gniezno arkivyskupas Bodzanta. O taip pat labai dažnai teigiama, kad jis 1387 m. lydėjęs Jogailą Vilniun, ten pašventinęs katedrą ir konsekruvęs pirmąjį Vilniaus vyskupą Andrių Vasilą. Galima dar pridėti, kad toje istoriškoje misijoje nedalyvavęs nė Poznanės vyskupas Dobrogostas, nors jis jau Algirdo laikais rūpinosi lietuvių krikštu. Jis buvo 1388 m. Jogailos pasiųstas Romon pas popiežių Urboną VI pranešti apie Lietuvos pakrikštijimą.

Vis dėlto buvo įdomu, kad nė vienas Lenkijos vyskupas Lietuvos misijomis neužsiėmė nė tada, kai jos valdovas jau buvo tapęs uoliu krikščioniu. Tas lenkų aukštųjų dignitorių nerūpestingumas buvo simboliškas visam tolimesniam Lietuvos krikščioni-



Giuseppe Bazzani

JAUNASIS MAZEPPA

Florencija, grafo

Contini rinkinys

nimo darbui, kurio ėmėsi jų dvasiškiečiai. Ateiviai kunigai, daugiausia atvykę iš Lietuvai artimos Mozūrijos, nesistengė pramokti lietuvių kalbos ir buvo "nebyliai apaštalai". Bet buvo svarbu, kad Lietuva oficialiai tapo krikščioniška, ir krikštas vyko taikiai, be prievartos ir be pagalbos tų, kurie krikštijimo vardu lietuvių žemes buvo tiek ilgai terioję. Tad savaime suprantama, kad Lietuvos krikštas vokiečių ordinui buvo labai nemalonus ir skaudus dalykas. Išstisus du šimtmečiu pretendavę į lietuvių tautos krikštijimo monopolį, dabar kryžiuočiai turėjo pikta iš šalies stebėti, kaip lietuviai buvo nusigręžę nuo jų misijų. Tad ir kryžiuočių metraščiai jiems nemalonų krikšto faktą arba visai nutyli arba labai trumpai išsireiškia, nesigailėdami pavydo diktuojamos ironijos. Girdi,

lietuviams buvę nesunku krikštytis, nes jie esą pripratę prie pirčių. Arba vėl 1401 metais buvo pastebėta, jog Jogaila vien dėl karalystės ir gražios moters leidosi ant galvos užpilti truputį vandens — "eyn wenig wasser". Šiaip jau platūs ir išsamūs kryžiuočių metraščiai nėra mums joks šaltinis krikšto reikalui. Tačiau negalima teigti, kad jie krikšto faktą būtų laikę nereikšmingu. Iš jų kronikų kaip tik galima susidaryti įspūdį, kokia smarki propaganda buvo vedama prieš Jogailą ir lietuvius, jog jie esą netikri ir apgaulingi krikščionys taip, kaip jie buvę visą šimtmetį nuo Mindaugo laikų. Labiausiai kryžiuočiai stengėsi suardyti Jogailos vedybas su Jadvyga. Jie padėjo ir Habsburgų puolimams prieš Jogailą, kad jis esąs paviliojęs ir neteisingai pagrobęs Vilhelmo

Habsburgo žmoną. Kai byla prieš Jogailą buvo užvesta Romos kurijoje, ordino prokuratorius uoliai darbavosi Habsburgo naudai. Kokia stipri buvo ta propaganda, rodo ir tas faktas, kad Jogailos krikšte ir karūnacijoje nedalyvavo popiežiaus legatas.

Bet jokios priešingos kaimyno pastangos negalėjo sulaikyti "laiko pilnybės" atėjimo. Tik gaila, kad, tylint kryžiuočių ordino šaltiniams, teturime labai nedaug žinių apie lietuvių krikštą, tokį svarbų to laiko faktą. Vienintelis platesnis šaltinis, neskaitant Jogailos duotų trijų dokumentų, yra Krokuvos kanauninko Dlugošo kronika. Turėdami iš kitur tiek mažą žinių, turime paprastai pasitikėti vien Dlugošu, kuris yra gana tendencingas. Jau ir lenkų istorikai yra kritiškai įvertinę Dlugošo kroniką ir radę daug klaidingų dalykų. Dlugošas, rašęs praėjus 80 metų nuo krikšto, buvo kaip tik klaidingai paskelbęs, kad Jogaila Lietuvos atvykęs lydima Jadvygos ir arkivyskupo Bodzantos. Bet autentiški dokumentai, taip pat ir pačių lenkų skundas prieš kryžiuočius Konstancos susirinkime (Cod. ep. Vit. 1006 p.), parodo, kad jūdviejų ten nebuvo.

Lietuvos krikšto metu Vilniuje tebuvo vienintelis vyskupas Andrius, o iš pasauliečių kunigaikščių dalyvavo keli Jogailos broliai ir Vytautas. Krikšto išskilmėms į Vilnių iš anksto buvo sukviesta Lietuvos bajorija. Kai kalbama apie 1387 metų krikštą Vilniuje, kuris netiksliai yra vadinamas Aukštaičių krikštu, tai, be abejo, turima galvoje pirmiausia lietuvių bajorų pakrikštijimas. Jie sudarė ano meto visuomenę. Krikštytiems bajorams buvo duotos ir pirmosios privilegijos. Paprastų žmonių, baudžiauninkų, krikštu pradžioje nesirūpinta.



Parmigianino

ŠV. LUCIJA ir ŠV. AGOTA

Parma, šv. Jono bažnyčia

Dlugošas, vienintelis šaltinis apie Lietuvos krikštą, pasakoja, kaip pirmiausia Vilniuje buvo sunaikinti svarbiausieji pagonių kulto dalykai: užgesinta amžinoji ugnis, iškirsti šventieji miškai, išmušti lietuvių garbinami žalčiai ir gyvatės. Visos ankstyvesnės misijų pastangos turėjo nublukti prieš didįjį 1387 metų užsimojimą. Bet krikščionybės įvedimas reikalavo, kad busimieji naujakrikščiai nors kiek būtų parengti Naujajam Mokslui. Su Jogaila atvykusieji lenkų kunigai nemokėjo lietuviškai. Dlugošas pastebi, kad atvykusių misijonierių tarpe buvę ir čekų. Visiems jiems teko kalbėti per

vertėjus, kur jie nebuvo suprantami šiek tiek mokančiųjų rytinės slavų kalbas. Tiesa, lenkų istorijos tyrinėtojai teigia, kad XIV amžiuje, esant dažniems lietuvių puolimams Lenkijon, su belaisviais išvedami kunigai buvo išmokę vietinės kalbos. Jie galėję būti sėkmingi misijonieriai, kai atėjusi oficialiai atnaujinamo krikšto valanda. Tačiau šitai aplinkybei negalima suteikti daug reikšmės. Šiaip ar taip 1387 m. Vilniuje nebuvo tobulų naujojo tikėjimo mokymo priemonių. Reikšmingą vaidmenį čia atliko patys kunigaikščiai. Apie tai parašysime ateinantį kartą.

LAIŠKAS IŠ LIETUVOS

Redakcijai pateko į rankas neseniai iš Lietuvos rašytas laiškas, išvengęs raudonosios cenzūros. Čia paduodame tik vieną kitą to laiško mintį.

"Seniai Jums rašiau, tačiau tada, kai rašiau, širdyje buvo skaudu, kad nebuvo galima rašyti tai, ką jaučiau ir ką norėjau parašyti. Tiesa, Jums daug kas yra žinoma, tačiau esu įsitikinęs, kad tikro vaizdo nesate susidarę.

Mūsų darbas yra gana sunkus, ir tik Aukščiausiojo ypatinga malonė saugoja bei stiprina. Ypatingai skaudu kaišiadoriečiams, nes jau metai laiko, kai yra suparaližuotas visas religinis gyvenimas. Kankinys vysk. Matulionis šių metų spalį mėn. 17 d. vėl tapo ištremtas į Šeduvą. Nors ir netoli, tačiau vis tiek jėga ištremtas. Paskutiniu metu jis sunkiai sirgo. Pats nesutiko važiuoti iš Birštono, nors seniai buvo vejamas iš savo vyskupijos. Bet spalį 17 d. atvyko automobilis, vyskupą įsodino jėga ir išvežė, kad tik nevaldytų savo vyskupijos. Tai pada-

ryta prieš jo norą ir be Panevėžio Ordinaro žinios, žodžiu, tai tikras ištrėmimas, nors ir savame krašte, Panevėžio vyskupijoje.

Naujajam vyskupui Slatkevičiui, konsekruotam prieš metus, trumpai ir aiškiai pasakytą: "Sėdėk, kaip pelė po šluota ir nerodyk jokio veiklumo!" Jo valdžios niekas nepripažįsta ir neleidžia eiti pareigų. Tai tokia pas mus yra religijos "laisvė"! Apie mūsų gimines, tur būt, jau esate girdėję. Jie visko neteko. Dėdė S. labai nusilpęs, kankinamas nuolatinės baimės ir persekiojimų iš "draugų".

Apie mūsų gyvenimą, manau, jau žinote, tik gal ne viskuo tikite. Sunku Jums suvokti ir tikėti, kad buvo net tokių atsitikimų, kai už darbodienę tebuvo duodama po pusę kilogramo ... šiaudų! Bet dar ne visi gali atlikti dienai skirtą darbą, kai kas teatlieka tik 40 procentų.

Yra stengiamasi perauklėti jaunimą, kad jis būtų patenkintas esama tvarka. Svarbiausias uždavinys — išmušti Dievą iš jaunuolių širdžių. Tam tikslui yra nesigailima jokių pastangų. Mokiniam, o ypač mokytojams, draudžiama eiti į bažnyčią. Tai yra laikoma vienu didžiausių nusikaltimų. Auklėjimo be Dievo įtakoje išauga ne žmonės, bet kažkokie žvėriukai, su kuriais nė patys auklėtojai nesusikalba. Trumpai sakant, teorija yra vienokia, o praktika visai kitokia. Jeigu šį kasdieninį gyvenimą matytų pačios viršūnės, gal būtų kitaip, bet jie žemesniųjų yra apgaudinėjami. Žemesnieji valdininkai viską mulkina, kad tik valdžioje išsilaikytų.

Perduokite nuoširdžiausius sveikinimus ir Jonui XXIII. Tegul jis būna ramus: šiaurės tvirtovė — Lietuva yra stipri, nė pragaro vartai jos nenugalės!"

NAUJOS SANTVARKOS BEIEŠKANT P. DAUGINTIS, S. J.

DABARTINE mūsų ūkine ir socialine visuomenės santvarka dauguma žmonių yra nepatenkinti. Darbininkai kaltina kapitalistus, kad jie išnaudoja darbo klasę, kuri turinti kęsti skurdą, o nekartą ir alkį. Darbdaviai skundžiasi darbininkais, kad jie blogai ir tingiai dirbą, tačiau vis reikalauja aukštesnių atlyginimų nuolatiniiais streikais. Smulkūs pramonininkai ir prekybininkai nepatenkinti didelių fabrikų savininkais, kam jie savo konkurencija juos slopiną. Ūkininkai skundžiasi miestiečiais, kad jie teigianą menkas kainas už savo gaminius, o patys už viską turį brangiai mokėti. Dėl to kaimiečiai dažnai palieka žemę ir veržiasi į miestus. Mažesnieji miestai ir provincija dejuoja, kad esą skriaudžiami didmiesčių. Taigi, liberalistiškai kapitalistinė visuomenės santvarka netarnauja visų jos sluoksnių žmonių gerovei.

Nors liberalai reikalauja visiškos ūkinės laisvės ir valstybės nesikišimo į ūkinius reikalus, tačiau patys yra priversti šauktis valstybės pagalbos prieš kitų klastingą konkurenciją ir prieš streikuojančius, maištaujančius darbininkus, kad apgintų jų fabrikus ir gyvybes. Taip valstybė įgauna vis didesnės ir didesnės valdžios ūkiniam gyvenime.

Bet ir socialistų, komunistų bei fašistinių grupių atidavimas ūkinio gyvenimo į valstybės rankas nedavė laukiamų vaisių. Plačiųjų masių padėtis, bendrai imant, nepagerėjo. Vietoje daugelio darbdavių ir kapitalistų atsiranda tik vienas — valstybė, kuriai jau nebegalima priešintis. Su neteki-

mu privačios ūkinės laisvės nebetenkama ir politinės bei pasaulėžiūrinės laisvės. Bendrai, valdžia iš viršaus niekad nepajėgė ir nepajėgs vesti žmonių ūkinio gyvenimo, nes visados jai truks reikiamo techninio ir administracinio pajėgumo bei prekybinio lankstumo.

Organiška santvarka

Užtat katalikų socialinė doktrina ieško tokios ūkiškai socialinės santvarkos, kur būtų išlaikoma laisvė su privačia ūkine iniciatyva ir ūkinės gerybės bei bendrasis gėris tarnautų visų žmonių ir grupių gerovei. Panašiai kaip tvarkingoje šeimoje visi tarnauja šeimos gerovei, tačiau kiekvienas narys išlaiko savo laisvę ir savarankiškumą. Arba kaip žmogaus kūne, kur kiekvienas organas atlieka savo funkciją ir uždavinį, o tačiau tarnauja visam kūnui ir yra jo aprūpinamas; o žmogaus dvasia nė nežino visų savo organų veikimo smulkmenų ir įsikiša tik ypatingais atvejais. Taip ir žmonių bendruomenėje, tame didžiuliam socialiniame kūne, kiekviena ūkinė ar profesinė grupė, gerai atlikdama savo funkciją, tarnauja visų bendrajai gerovei. Tad reikia leisti pačioms grupėms, tiems ūkiškiems ar socialiniams organams, tvarkytis, o bendruomenės valdžiai palikti tik pareigą kreipti jų visų veiklą bendrajai gerovei ir įsikišti tik tais atvejais, kai reikia pagelbėti kuriai nors grupei atlikti savo uždavinį.

Katalikai sociologai tai išreiškia garsiuoju *subsidiarumo* dėsniu: mažosios žmonių bendruomenės turi galią savarankiškai atlikti savo uždavinius,



Rosalba Carriera

CECILIJOS BARBERIGO PORTRETAS

Drezdeno meno galerija

aukštesniosioms bendruomenėms įsikišant tik reikalingos pagalbos — subsidijos atveju. Juk žmonės nori laisvai tvarkyti savo bendruosius reikalus. Mažosios bendruomenės geriausiai juos pažįsta. Kur jos vienos nepajėgia jų atlikti, ieško pagalbos, susijungdamos į didesnes bendruomenes. Taip organiškai jungiasi ir bendradarbiauja mažosios bendruomenės su didesnėmis ir su aukščiausią arba politinę bendruomenę — valstybę. Tai yra or-

ganiška visuomenės santvarka. Ji vadinama įvairiais vardais. Priklauso nuo to, iš kokio taško žiūrima. Ji yra vadinama kultūrine autonomija, kai švietimo ir kitus kultūros reikalus tvarko pačios religinės, tautinės ar profesinės grupės. Ši santvarka labiausiai yra pripažįstama ir vykdoma savivaldybiniame valdyme miestų, valsčių, apskričių ar rajonų. Ji vadinama ir federaline santvarka, kai didelės krašto sritys, pvz., kantonai, provincijos ir net valstybės, susijungia į vieną valstybę. Šios rūšies valstybės yra J.A.V., Brazilija, Vakarų Vokietija, Šveicarija. Jeigu pilnai būtų įvykdytas savivaldybių principas, tai kaimų ir miestelių žmonės būtų daug geriau aprūpinti ir taip nesiveržtų į didmiesčius. Tuo būdu būtų išvengta daug socialinių sunkumų. Taip pat jei įsigalėtų federalizmas didelėse valstybėse ir tarptautinėje plotmėje, žmonės gyventų daug turtingiau ir būtų išvengta daug baisių karų.

Profesinės savivaldybės

Kai pereiname į ūkinę, profesinę sritį, tai ši santvarka daugelio yra vadinama *ūkine savivalda*. Įvairių ūkio šakų ir profesijų žmonės savaime sudaro tam tikras ūkiškas bendruomenes, sociališkai ūkinius organus, aprūpinančius visuomenę įvairiais produktais ir tarnybomis (sveikatos, švietimo, susisiekimo). Jos privalėtų organizuotis į profesines savivaldybes, socialiniai ūkinius kūnus, kurios, nuo lotyniško žodžio "corpora", vadinamos korporacijomis. Korporacijos savo tarybų, valdybų ir komisijų pagalba tvarko visą savo ūkio šakos ar profesijos gyvenimą, kreipdamos jį į bendrąjį gerį ir rūpindamosios, kad visi jos nariai gautų jiems prideramą dalį iš bendrojo gėrio. Korporacijos leidžia taisykles,

statutus, potvarkius, turinčius įstatymo galią; vienu žodžiu, jos atlieka savo verslo šakos profesinę, socialinę, juridinę, ūkinę ir politinę funkciją. Korporacijų atstovybė — Profesinis Senatas — būtų aukščiausias krašto ūkinis organas, apsprendžiąs visą krašto ūkinį gyvenimą. Taigi, korporatyvinė arba profesinė visuomenės santvarka, vietoje neatsakingų privataus intereso klasių su savo kovingai nusiteikusiais sindikatais, pastatytų tam gyvenimui tvarkyti visuomeniškai atsakingas organizuotas ūkines ir profesines bendruomenes.

Į korporacijų valdomuosius veiksmus įeitų tiek darbdavių, tiek darbininkų atstovai, jų pačių išrinkti. Atstovai turėtų lygias teises. Darbininkai, dalyvaudami visuose korporacijų rinkimuose ir per savo atstovus visuose tarybų, valdybų ir komitetų svarstymuose bei sprendimuose, įgytų lygias teises su darbdaviais savo verslo ir viso krašto ūkinių bei socialinių reikalų tvarkyme. Tai padėtų darbininkams persiimti praktiškos lygybės ir atsakomybės sąmone už savo ūkio šakos ir viso krašto gerovę. Ši lygybės ir atsakomybės sąmonė padėtų pašalinti taip pragaištingą dabartinės visuomenės susiskaldymą į kovojančias darbdavių ir darbininkų klases.

Tokiu būdu korporatyvinė visuomenės santvarka be kruvinų revoliucijų įvykdytų epochinę mūsų amžiaus pasiuntinybę — taikiu keliu padėtų darbininkijai atsistoti drauge su kapitalo ir elito žmonėmis prie tautos ūkio ir kitokio socialinio gyvenimo vairo. Tai būtų *socialinės demokratijos* įgyvendinimas ir visų visuomenės sluoksnių žmonių lygybės praktiškas pasireiškimas kasdieniniame gyvenime. Vis labiau apsišviečiančios ir visuomeniškai subręstančios darbininkijos

akivaizdoje profesinė reprezentacija yra moderniosios demokratijos didysis įsakymas, lemias jos gyvenimą ar mirtį.

Žvilgsnis į ateitį

Gaila, kad ūkinė savivalda arba korporatyvinė visuomenės santvarka tik po truputį žengia pirmyn. Kai kuriuose kraštuose yra daroma bandymų vienoje ar kitoje ūkio šakoje ją įvesti ar bent kuri nors organą sudaryti, pvz., daugelyje fabriku yra įmonės tarybos, lygiateisės komisijos ginčams spręsti ir kai kur ūkinės krašto tarybos. Tačiau joms dar toli iki autentiškos organizuotų profesijų santvarkos. Paprastai jos neapima visų tos ūkio šakos žmonių, yra ar bent buvo centrinės valdžios vykdomieji organai, kaip pvz., Italijoje fašistų ar Austrijoje Dolfuso laikais, arba neturi viešosios teisės institucijų galios (plačiau apie tai žiūr. autoriaus straipsnį "Korporatyvizmo paveikslai", Aidai, 1956 m. 62 psl.).

Tačiau ūkinė savivalda drauge su profesine santvarka anksčiau ar vėliau bus įvesta, kaip visur dabar yra įvestos, pilnai ar dalinai, miestų, apskričių ir provincijų savivaldybės. Subsidiarumo dėsnis, reikalaujamas profesinių savivaldybių, tik vykdo tvarkingą žmogaus laisvės pasireiškimą ūkinėje ir socialinėje srityje, dariniai jį derindamas su bendruoju geriu.

Reikia stengtis įvesti tokias demokratines bendruomeninio gyvenimo formas, kurios padėtų darbininkų ir liaudies masėms pasijusti lygiateisiais visuomenės nariais, besinaudojančiais visomis ūkinėmis ir kultūrinėmis krašto gėrybėmis gyvenimo tikrovėje, o ne tik popieriuje. Kitaip — masės nueis jų ieškoti fašistinėse ar proletariato diktatūrose.



prie šeimos židinio

TĖVAI IR VAIKAI

SOFIJA
STASIŠKIENĖ



EVŲ santykiai su vaikais visuomet buvo aktuali tema, bet ypatin-
gai ji yra svarbi dabar, kai gyvename tarp svetimųjų, kur vi-
sokios pašalinės įtakos labai smarkiai
veikia vaikus ir kreipia eiti tais keliais,
kurie yra visai nepageidaujami tė-
vams. Tačiau nereikia pamiršti, kad
tas visas pašalines blogas įtakas gali
ir turi atsverti auklėjanti tėvų įtaka.
Tai yra pagrindinė tėvų pareiga savo
vaikams. Šią svarbią pareigą jiems
yra uždejusi pati prigimtis, įsakęs Die-
vas ir įvairiais atvejais yra pabrėžę
popiežiai. Pijus XII savo enciklikoje
"Corporis Christi Mystici" labai aiš-
kiais žodžiais primena tėvams vaikų
auklėjimo pareigą: "Mes negalime nu-
tylėti, neprisiminti tėvų ir motinų, ku-
riems mūsų Išganytojas yra patikėjęs
trapiausius savo Mistinio Kūno narius.
Kristaus ir Bažnyčios meilės vardu
nuoširdžiai jus prašome didžiausiu rū-
pestingumu budėti ir saugoti jūsų iš-
tikimoms rankoms patikėtus vaikus
nuo įvairių blogybių, kurių aukomis
jie šiandien taip lengvai tampa."

Kiekviename krašte mūsų jauni-
mas įgauna kitokią atspalvį, veikiant
to krašto įtakai gatvėje, mokykloje,
organizacijose. Vis dėlto daugiausia
įtakos vaikams turi šeima, nesvarbu
kokiame krašte begyventum. Jeigu tė-
vai vaiką užmiršta ir pradeda daugiau
mylėti pinigą negu savo vaiką — var-
gas jiems. Tegul jie turi gražų namą,
važinėja puikiausiu automobiliu, bet
jie neturės vaiko, nes jis bus pakeis-
tas į šaltą pinigą. Ir jų vaikas bus taip
pat šaltas, nes vaikystėje jis negavo
motiniškos širdies, kuri jam taip buvo
reikalinga. Vakare mamytė jo neap-
klostydavo savo švelnia ranka, neper-
žegno davė, ir niekad jis negirdėjo lop-
šinės, kurią dabar kartais išgirsta lie-
tuviškuose koncertuose, bet ji yra da-
bar jam taip svetima. Mamytė tada to-
kiems dalykams "neturėjo laiko", nes
savo ranka turėjo braukti nuo įstaigos
stalo dulkes, ir ne tik tam, kad užsi-
dirbtų sau ir vaikams reikalingiausių
pragyvenimo dalykų, bet taip pat no-
rėdama įsisupti į prabangius "min-
kus". Bet nei brangiausio "minko"
švelnumas nepakeis motinai to vaikų

meilės švelnumo, kurio ji nejaučia, nepatiria. Gal ji dažnai dėl to kenčia, jaudinasi, ieško vaikų šaltumo priežasčių, kaltina aplinkos įtaką, bet pagrindinę priežastį supras tada, kai nuoširdžiai padarys savo sąžinės sąskaitą...

Jaunuoliai, bręsdami fiziniai, bręsta ir dvasiniai. Tiek fizinių, tiek ir dvasinių problemų atsiranda labai daug. Kas pirmiausia jiems turi ateiti į talką? Tėvai. Jie turi rasti gražią formą išaiškinti rūpimiems klausimams. Duok vaikams meilės, ir užsitikrinsi jų pasitikėjimą. Pripažink ir jų laimėjimus, o ne visada bark tik už jų silpnybes. Vaikai turi būti pripažinti kaip individai, turį tam tikrų teisių kaip ir suaugusieji. Šeimoje jie turi būti skaitomi tikrais šeimos nariais, su jais turi būti pasidalinama šeimos rūpesčiais ir džiaugsmais. Tegul jūsų vaikai žino ir visas šeimos finansines problemas, tada jie bus daug taupesni ir daug ko pasimokys gyvenimui. Reikia turėti "šeimos posėdžius" bent kartą į savaitę, pasikalbėti, padiskutuoti politiniais, ekonominiais, organizaciniais ir religiniais klausimais. Būtų naudinga išdiskutuoti visos šeimos matytą filmą ar perskaitytą knygą. Iš tokių pasikalbėjimų tėvai geriau pažintų savo vaikus, pamatytų, kuo jie domisi, su kuo draugauja, ką skaito, ko siekia, o taip pat paaiškėtų, kaip galima vieną kitą vaikų pasaulėžiūros spragą užtaisyti ir jų trūkumus užpildyti. Tokiuose "aukštesnio stiliaus" pasikalbėjimuose vaikai turės gražios progos daugiau išmokyti ir lietuvių kalbos, įsidėmės kai kuriuos retesnius posakius ir terminus, kurių neturi progos girdėti, jeigu su tėvais kalba tik apie paprasčiausius kasdieninius namų ar virtuvės reikalus.

Reikia būtinai nustatyti taisykles žiūrėti televizijai ir griežtai reikalauti.

kad vaikai jų laikytųsi, tada televizija gal nebus toks nuodas vaikų auklėjimui, kaip dažnai atsitinka dabar. Labai gražus ir naudingas dalykas — tai bendra malda, kuri stipriai suriša šeimą. Patartina turėti šeimos sekmadienį. Jeigu tą dieną visa šeima negali drauge priimti šv. Komunijos, tai bent turėtų stengtis visi drauge išklaudyti Mišias.

Draugų pasirinkimą reikėtų palikti patiems jaunuoliams. Tėvai jiems gali duoti tik vieną kitą atsargų patarimą, gali taktiškai ir atsargiai draugą pakritikuoti, bet tik neužgauti. Kai jaunuoliai pradeda įsimylėti, tampa vis paslaptingesni, o jeigu dar koku neatsargiu žodžiu ar netinkama pastaba juos užgausi, tada tėvams jų širdies durys bus visiškai užtrenktos. O jeigu vaikai yra atviri, tada tėvams auklėjimo darbas tampa kelis kartus lengvesnis.

Reikėtų vaikus įtikinti, kad kartą į savaitę užtenka išeiti su mišria grupe. Pasimatymas yra žingsnis į vedybas. Jeigu vaikai tam dar nėra pasiruošę ir pribrendę, tai tų dažnų pasimatymų būtų geriau vengti. Tėvai turėtų labai daug dėmesio kreipti ir vaikus saugoti nuo per ankstyvo poravimosi, kuris niekad nieko gero nežada. Pastovi dviejų priešingos lyties jaunuolių draugystė patartina ne jaunesniems 17-18 metų.

Tėvai jau nuo pat mažens vaikus turėtų pratinti priimti skausmą, kaip ir džiaugsmą, ir žiūrėti į gyvenimą su humoru. Tik susiklausymas, tarpusavio supratimas, tolerancija, humoras ir pasidalinimas džiaugsmais bei nepasisekimais šeimą riša ir išlaiko pastovioje harmonijoje. Tokiu būdu ir toji bedugnė, kuri atsiranda tarp tėvų ir vaikų brendimo laikotarpyje, nebus tokia gili ir neperžengiama.



KAI AKIMIRKA TAMPA NUODĖME

ELENA VASYLIŪNIENĖ

JOS vardas buvo Stepė — Stefanija, kuris bandyta suprasminti stepių sąvoka. Gal juodų akių spindėjimas bei veido išraiška ir galėtų priminti stepių gyventoją, nes kito paaiškinimo savo draugės vardui surišti su dykuma neradau. Ar ji buvo mano draugė? Gal tik penktos klasės mokinukė, kurią mėgau ir kuri noriai man rašė laiškus. Kažkodėl įpratome rašyti pamokų metu ar namuose ir skaityti klasėje pasislėpusios. Šiandieną neišaiškinčiau to malonumo, kurį jautėme slapčia nuo mokytojų siųsdamos ir gaudamos korespondenciją, nuolatinėje baimėje, kad gali pagauti. Bet tai buvo mūsų ankstyvoji jaunystė.

Vieną paprastą rudens dieną pamokos metu gavau ilgą laišką iš Stepės. Pasislėpusi už kitos mokinės nugaros, prisidėjusi sąsiuvinių ir knygų, su didžiausiu susidomėjimu skaičiau. Šis laiškas buvo įdomesnis už romaną, jis buvo mano klasės mergaitės didžiausioji paslaptis. Stepė buvo išimylėjusi. Savo mokinišku stiliumi ji pasakojosi, kaip sutiko "nepaprastą" berniuką, "gražuolį", kurio niekur prieš tai nematė, ir kaip jis "užkariavo" jos širdį. Ir jau nieko kito nebuvo pasaulyje — tik jis vienas. Be Jono ir saulės atrodė tamsi ir dienos ilgos...

Pertraukos metu susikibusios su Stepe vaikščiojome nuošaly nuo "vaikų", kurie nieko apie meilę nesuprato.

Tėvų reikšmę vaikui šeimos gyvenime labai aiškiai pabrėžia ir Johann Schmidt: "Yra žmonių, kurie su didžiausiu ir dėkingumu prisimena tėvų namus. Juose subrendo jų jėgos ir išsiskleidė jų dvasia. Tačiau daug, be galo daug yra tokių, kurie šitos palaimos tėvų namuose negavo. Jie išėjo į gyvenimą tušti ir dvasiškai suskurdę. Daugybė jaunų žmonių ir šian-

dien bastosi be tikslo gatvėse ir aikštėse. Kodėl tiek daug jų tampa įvairių vilionių aukomis? Kodėl laukiniškumas ir nesantūrumas juos užvaldė? Atsakymas labai paprastas: daugumai šių jaunų žmonių šeima nedavė į rankas ginklo būsimą gyvenimo kovai, neparuošė kietiems tikrovės bandymams. Štai kodėl jie pasiduoda be kovos!"

ir kalbėjomės. Ji kalbėjo, o aš klausiausi. Man rodėsi, kad Stepė išaugo į kurios nors knygos didvyrę, tokia įdomi ji man buvo, jos akys spindėjo kaip žarijos, o lūpos šypsojosi. Sužinojau, kad jos išrinktasis yra šeštos klasės mokinys iš berniukų gimnazijos, kad yra vieneriais metais už ją vyresnis — 18 metų amžiaus. Šiandien, kai metų eilė išmokė mane žvelgti į gyvenimą realiu žvilgsniu, pasakyčiau — vaikai įsimylėjo ir brenda nelaimėn. Bet tada, ar man būtų atėję į galvą abejoti "gražiausiais širdies jausmais, kurie niekad nemeluoja? Ir aš žavėjauisi.

Laiškai pradėjo mane lankyti vis rečiau. Stepė darėsi vis santūresnė ir mažiau pasakojo, nes "esą dalykų, kuriuos galima suprasti tik išgyvenus"... Supratau, kad Stepės gyvenime įvyksta kažkas, ko ji jau nenorėtų pasakoti. Maniau, kad jos meilė yra nelaiminga, kad yra tik vienašališka, ir laukiau, kad ji man parašys kokį nusivylimo ir skausmo laišką, kad viskas baigta, kad jos romanas jau niekad nebesikartos, kad ji liks vieniša pasaulyje gyventi. Bet tokio laiško nesulaukiau. Mergaitės pradėjo nuo Stepės šalintis, o pakampiais pasigirdavo įžeidžiančių ir pajuokiančių kalbų.

Penktoji klasė pasibaigė, ir atėjo vasaros atostogos. Mano ryšys su Stepė nutrūko, ir vasaros atostogų metu ji man nieko neberašė. Šeštoje klasėje Stepės jau nebeturėjome, ir mergaitės slaptinai kalbėjosi, kad Stepė vasarą ištekėjo. Dar buvo komentarų, kaip gera būtų ištekėti ir kitoms, bent nereikėtų kalti trigonometrijos ir analitinės. Pavasarėjant sužinojome, kad Stepė turi sūnelį, kad jos vyras be darbo, o tėvai jaunavedžius remia.

Nesukau sau galvos, ką jautė Stepė, augindama sūnelį, kai linksmi šeštokai ginčijosi idealizmo ir materializmo temomis ar nagrinėjo Hamletą. Nedaug ką būčiau galėjusi įsivaizduoti, nes mūsų moksleiviškos galvos buvo dar toli nuo tos realybės, kurios sukūrė įkrito viena mūsų draugė.

Septintoji ir aštuntoji klasė praėjo, ir universitetas atidarė savo gražiąsias duris. Dėvėdama fuksės baltą kepuraitę, kartąėjau Vytauto Prospektu. Prieš mane, kaip iš po žemės, atsistojo moteris. Žiūrėjau į jos veidą ir negalėjau įtikėti — tai buvo miręs Stepės veidas. Akys jau nežėrėjo, veidas lyg šydu aptrauktas.

— Ele, argi Tu man neparasysi nė labas?

Ir vėl susikabinusios vaikščiojome. Tai nebuvo anų dienų linksmas ir slaptas pokalbis. Klausiausi skundo moters, kuri kažkur pakrypo, nuėjo ne ten, kur turėjo eiti. Sužinojau, kad su vyru jau nebegyvenanti, nes jis buvo nesugyvenamas, kad pati auginanti sūnelį, kad lankanti privačias pamokas ir besistengianti baigti gimnaziją externu.

— Žinai, Ele, — kalbėjo man Stepė, — pasaulyje yra tik viena pastoviai mylinti širdis — tai motinos. Kitų nėra. Mama mus abudu išlaiko ir žada mane leisti mokslan, ji man viską atleido ir viską užmiršo.

— Ką gi Tau motina turėtų atleisti? — paklausiau nustebusi, — juk Tu ištekėjai iš meilės, jeigu jis nesugyvenamas, argi Tavo kaltė? Pagaliau gal dar viskas susitvarkys.

Stepė vėl grįžo praeitin. Be entuziazmo, greičiau su paslėptu pykčiu, ji man atpasakojo, kaip neprotingai įsižiūrėjo į nepastovų ir išlepintą berniuką, kaip tėvai, ir jo ir jos, draudė, barė.

— Žinai, Ele, suaugusieji mums nebuvo draugai. Jie buvo mūsų priešai

— jie niekad mūsų nesuprato... Ar jie negalėjo be barnių surasti priemonių mūsų kvailas širdis atvėsinti?...

— Sakyk, Stepe, kodėl Tu skubėjai su vedybom? Argi jūsų meilė negalėjo sau būti šalia, graži ir laukianti, gal būtumėte baigę mokslus.

— Ele, jeigu aš būčiau žinojusi, kad akimirka gali tapti nuodėme, aš

nebūčiau jį įkritusi. Nuodėmė jau mane vedė prie altoriaus — ir čia yra visa nelaimė.

Stepės niekad daugiau nebesutikau. Nežinau jos likimo. Kartais, kai pamatau jaunas žėrinčias akis ir jose spindintį entuziazmą bei atkaklumą, kuris gina nežinomą širdies apgaule, pagalvoju: akimirka gali tapti nuodėme...

PAMIRŠTOJI ŠALIS

AUG. STEIGVILA, M.I.C.



OKIA pasaulio šalis yra mažiausiai ištirta? Gal Afrika? Ne. Per Afriką eina jau traukiniai, išvesti kanalai, kasamas auksas, auga nauji modernūs miestai. Beveik nėra vietos, kur žmogus nebūtų įkėlęs kojos.

Mažiausiai ištirta šalis — tai paties žmogaus širdis. Nesunku ištirti, kurioje vietoje prasideda Nilas, kur glūdi aukso klodai, bet daug sunkiau yra surasti, iš kur žmogaus širdyje atsiranda vienas ar kitas blogas palinkimas, kur slepiasi jo talentai, gabumai, koks yra jo pašaukimas.

Žmogaus širdyje tūno daug paslaptinių jėgų. Tenka jas surasti ir panaudoti savo ir kitų žmonių gerovei. Žmogus, kuris savęs ir savo jėgų nepažįsta, yra mažai kam naudingas. Norėdami išnaudoti vandens jėgą, žmonės sugalvojo padaryti upėse užtvankas, kurios suka malūnus, gamina elektrą. Lygiai ir žmogus, pažindamas save, gali panaudoti savo paslėptas jėgas žmonijos gerbūviui.

Priešingai, žmogus, kuris savęs nepažįsta, yra panašus į plačią upę, kurios vanduo veltui nuteka. Atsitinka, kad tokia upė plačiai išsilieja, padarydama daug žalos. Ir žmonės, kurie savęs nesuvaldo, yra lyg toji upė, kuri viską pakeliui ardo ir griaua, padarydama nuostolių kūnui ir sielai.

Kad žmogus įstengtų savo paslėptas jėgas apvaldyti ir jas panaudoti kitų gerovei, visų pirma reikia save pažinti. Savęs pažinimas yra pats didžiausias mokslas ir savęs apvaldymas — didžiausias menas. Jau senovės filosofai stengėsi prieiti prie gilesnio žmogaus pažinimo. Tuo labiau kiekvienam sąmoningam krikščioniui yra kilni pareiga kiek galint geriau save pažinti ir pasidaryti naudingą savo artimui.

Kokiu būdu galima save pažinti? Yra įvairių būdų: galima studijuoti kitų žmonių elgesius ir palyginti su savais, galima gilintis į pedagogiką ir psichologiją. Tačiau pats trumpiausias ir paprasčiausias būdas yra stebėti savo paties elgesį. Labai retai žmonės

stebi ir kontroliuoja savo elgesius, todėl kasdien padaro tiek daug kvailysčių arba bent netobulumų. Dažnai girdime sakant: "Ak, nepagalvojau!" Todėl naudinga yra išmokti truputį daugiau pagalvoti ir savo elgesį kontroliuoti.

Tokia kontrolė geriausiai yra padaryti kiekvieną dieną. Išeidami į darbovietę ar į svečius, visada juk apsi-prausiame, susitvarkome drabužius. Dar svarbiau yra sutvarkyti širdies vidų: pagalvoti, ką sakyti, kaip pasielgti. Vakare galima padaryti praleistos dienos trumpą kontrolę: ką pasakiau, kaip pasielgiau, kaip pareigas atlikau, ką gero ar blogo savo artimui padariau.

Savęs kontrolė padeda geriau save pažinti, visokiose aplinkybėse geriau orientotis, padeda blogus įpročius nugalėti ir gerų įsigyti. Geri pirkliai kasdien apskaičiuoja numatomas progas pasipelnyti ir kas vakarą pergalvoja, kaip kitą dieną geriau padarius. Krikščionis, kuriam rūpi savo ir kitų žmonių sielos reikalai, neturėtų atsilikti, bet dar pralenkti dėl žemiškų turtų susirūpinusiuosius.

Sakoma, kad daugumas žmonių savo gyvenimo devynis dešimtadalius praleidžia paskendę vien žemiškuose rūpesčiuose. Tik pačiame gyvenimo gale praregi savo gyvenimo tikrąjį tikslą, bet tada jau vėlu ką nors didesnio padaryti. Dėl ko taip atsitinka? Vien dėl to, kad žmonės negalvoja, kad jie gyvena. Jie dirba ir vargsta, bėga ir skuba per gyvenimą, bet nežino, kam visa tai.

Viena ponija kartą vyko iš Washington'o į New Yorką. Prieš įvažiuojant į New Yorką, traukinys išėjo iš bėgių. Daug žmonių gulėjo sužeistų, tarp jų ir ši ponija, kuri vis šaukė: "Gražinkit man jį atgal...!" Paklausta,

ką gražinti, ji atsakė: "Ak, gražinkit man laiką, laiką..." Tačiau niekas negalėjo jai gražinti laiko, kurio buvo likę dvi valandos, nes po dviejų valandų ji mirė.

Žmogus tik vieną kartą gyvena žemėje. Jo tikslas nėra vien gražiai ir nerūpestingai praleisti laiką. Kiekvieno žmogaus gyvenimo prasmė yra gerai sunaudoti jam Dievo duotą laiką, jam duotus talentus, apnaikinti savo ydas ir būti naudingu kitiems. Tačiau tam reikia nuolatinės savęs kontrolės.

Didžioji gyvenimo prasmė atsiveria žmogui tada, kai jis pradeda daugiau mąstyti apie savo pašaukimą, kai jis savęs paklausia: iš kur ateinu ir kur einu, kam čia gyvenu. Jaunuo-lis šv. Aloyzas, kuris pačioje jaunystėje mirė, dažnai savęs klausdavo: "Ką tai padės amžinybei". Tik amžinybės žvilgsniu peržvelgdami gyvenimo prasmę, atrasime gyvenimo laimės raktą.

Correggio

DU AMORETAI (detalė)

Roma, Borghese galerija





40 METŲ DARBO KRISTUI IR LIETUVAI

K. MOCKUS

Moterų vienuolynai Lietuvoje



IENO mūsų lietuvaikių vienuolyno viršininkė, Amerikoje gimusi ir augusi lietuvaitė, pagrįstai statė klausimą, kodėl lietuviai katalikai tėvai paprastai labai jaudinasi, kai jų duktė pareiškia norą stoti į vienuolyną, kai to jaudinimosi yra žymiai mažiau, jeigu eina reikalas apie jų sūnaus stojimą į kunigų seminariją ar kokį nors vienuolių ordiną. Tai yra specifinis mūsų, lietuvių, gyvenimo reiškiny. Sakysime, Amerikoje moterų vienuolynai yra labai išsiplėtę, tėvai į juos savo dukteris leidžia be didesnio trukdymo, ir tie vienuolynai atlieka nuostabų darbą auklėjimo ir švietimo srityse.

Lietuvoje moterų vienuolynai dar neturėjo progos plačiau pasireikšti ir jų veiklos dirva dar nebuvo taip išryškėjusi. Taip pat ir moterų vienuolynų regulos paprastai buvo tokios, kad savo narius labiau izoliuodavo negu vyrų vienuolynai. Tačiau pagrindinė kliūtis buvo gyvenimas caristinės Rusijos okupacijoje. Juk iki tos okupaci-

jos galo visiškai nebuvo suorganizuotas švietimas mūsų krašte, o rusifikacijos ir pravoslavavimo pastangos užkirtė kelią plėstis sveikai lietuvių katalikų iniciatyvai.

Nepriklausomybės metais sąlygos pagerėjo, bet laikas buvo per trumpas, kad būtų buvę galima išplėsti platesnę veiklą. Tai turės būti padaryta, kai vėl atgausime nepriklausomybę. Tačiau vis dėlto per tuos dvidešimt su viršum metų įvairios moterų kongregacijos sėkmingai augo ir plėtė savo veiklą įvairiose gyvenimo srityse.

Arkivyskupas J. Matulaitis įsteigia "vargdienes"

Švento atminimo arkivyskupas Jurgis Matulaitis, matydamas, kad atgimsta Lietuva ir kad jai labai reikės vienuoliško pasiaukojimo darbininkų, įsteigė naują lietuvaikių kongregaciją, kuri savo gyvenimo pagrindą dėdė Marijos Nekalto Prasidėjimo garbinimą, o praktišką veiklą būtų vargdieninių globėja. Iš čia kilo ir "vargdienių" vardas, plačiai paplitęs Lietuvoje. Kongregacija oficialiai buvo įregistruota 1918 m. spalio mėn. 15 d. Seinų vyskupo Antano Karoso dekretu. Pir-

masis kongregacijos židinys ir jos motiniški namai buvo Marijampolėje. Ten seselės kūrė ir pirmąsias savo įstaigas. 1928 m. jos buvo pakvistos Telšių vyskupo tvarkyti diecezijos spaustuvę. Nuo tada seselės pradėjo plėsti savo veiklą visoje Lietuvoje. Bolševikams Lietuvą okupuojant, ši kongregacija jau turėjo 200 seserų, aptarnavo 14 vaikų darželių, 5 našlaičių prieglaudą, Vilniuje Motinos Globos punktą ir vaikų židinį, 11 senelių prieglaudų, Mergaičių Ūkio mokyklą, 3 pensionatus, 2 mokyklas, "Šešupės" spaustuvę ir knygyną Marijampolėje. Leido mergaitėms dvisavaitinį laikraštį "Liepsnos" ir dirbo katalikiškose mergaičių, moterų ir vaikų organizacijose. Jos buvo didelė talka Katalikų Akcijos darbuotojams, nes turėjo savo tarpe pirmųjų jėgų visuomeniniam darbui, stipriai pasireiškusį dar pasaulieškojo gyvenimo metais. Okupacinis režimas, be abejo, daug ką sugriovė, bet kongregacijos centras ligi šiol tebėra Marijampolėje.

Veikla Amerikoje

Šviesios atminties kun. J. Navickas, vienas žymiausių Tėvų Marijonų Kongregacijos darbuotojų, Marianapolio kolegijos steigėjas, dar laisvės metais pakvietė Nek. Pr. Marijos Seseris padėti T. Marijonams jų darbuose. Taip atsirado šios kongregacijos šaka Amerikoje. Skaudieji įvykiai Lietuvoje atbloškė į šį kraštą didesnę seselių skaičių. Jos atsivežė su savimi gyvą troškimą dirbti Dievui ir Tėvynei svetur ligi tos valandos, kol vėl bus galima grįžti į mylimą Lietuvą.

Aukščiausiojo globo ir gerų žmonių pagalba susikūrė gana gyvas ir pajėgus šios kongregacijos branduolys Amerikoje, T. Marijonų kaimynystėje, Putnam, Conn. Nekalto Prasidėjimo

Kongregacijai Amerikoje jau eilę metų vadovauja čia gimusi, bet ilgai Lietuvoje buvusi Motina M. Aloyza (O. Šaulytė), kukliai save vadinanti sesers vardu. Taip pat, šalia jos, pirmose kongregacijos eilėse dirba sesuo M. Augusta (A. Sereikytė), sumani, energinga organizatorė; sesuo M. Vincen-ta (F. Rogalskytė), prityrusi pedagogė; sesuo M. Apolinara (Urnikaitė), vaikų lopšelio vedėja, spaustuvės administratorė; sesuo M. Paulė (Savickaitė), mergaičių stovyklų vedėja. Būtų galima čia suminėti ir visas kitas seseles, kurios visos yra mielos, uolios ir darbščios.

Per tuos keliolika pokarinių metų seselės, gerų žmonių padėamos, įsigijo sodybą, spaustuvę ir pasistatydino puikią lietuviško stiliaus koplyčią Putname, Connecticut; įsikurdino Montrealio ir Toronto, Kanadoje, lietuvių parapijose, metų eilę vedė vaikų lopšelių Toronte, kasmet organizuoja mergaičių stovyklas, dabar jau dviejose vietose, turi mergaičių pensionatą, rengia savaitgalio uždaras rekolekcijas mergaitėms ir moterims ir dirba eilę įvairių kitų darbų. Iš jų spaustuvės kasmet išėina daug gerų knygų ir periodinių leidinių. Čia yra spausdinami ir "Laiškai Lietuviams".

Atskirą problemą sudaro naujų kandidačių klausimas. Labai pageidautina, kad kandidatės ateitų su gyva širdimi ne tik religine, bet ir tautine prasme, kad kongregacija galėtų ir toliau dirbti panašioje dvasioje, kaip iki šiol. Šioje srityje kongregacija turi daug gražių laimėjimų, į ją įstojo eilė lietuvačių iš žinomų lietuvių katalikiškų šeimų, kurioms katalikybė ir lietuvybė yra gyvenimo tikrovė.

Įsijungdamos į auklėjimo darbą, Nekaltai Pr. Marijos seselės bendradarbiauja ir su kitomis šiame krašte

IŠ FILMŲ PASAULIO JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

TOSCA

Tai pirmoji pilno opera, rodoma dideliame Cinemascope ekrane ryškiomis Technicolor spalvomis. Didžiausi Amerikos laikraščiai, pasirodžius šiam filmui, nesigailėjo skambių panegirikų. Pvz., "New York Times" rašė, kad nei Metropolitan nei La Scala operų direktoriai negali nė galvoti apie bet kokią konkurenciją. Tur būt, jie nė nemano apie tai galvoti, nes ir puošniausios bei moderniausios salės scena negali konkuruoti įvairių galimybių atžvilgiu su ekranu. Ekrane galima duoti tokių vaizdų ir kombinacijų, kurių visiškai neįmanoma paruošti scenoje.

Žinoma, visi tie panegirikai tinka tik operos vizualiniam pastatymui. Kalbant apie jos vokalinę pusę, kiekvienas stipresnis panegirikas būtų perdėtas ir neteisingas, nes tiek Metropolitan tiek La Scala scenos žiūrovams teko girdėti žymiai stipresnių ir meniškesnių balsų. Šiame

dirbančiomis seserų kongregacijomis: kazimierietėmis, prancišketėmis ir Nukryžiuotojo Jėzaus seselėmis. Neseniai sukurtas Lietuvių Seserų Institutas padeda joms derinti veiklą ir organizuoja studijų savaites.

Šiai kongregacijai daug padeda ir kapelionas kun. St. Yla, kuris čia kapelionauja nuo pat savo atvykimo į Ameriką. Kongregacija turi nemažą uolių rėmėjų, kuriems yra labai dėkinga. 40 metų jubiliejaus proga linkime seselėms ir toliau tęsti savo darbą panašia linkme, skleidžiant lietuvių tarpe Dievo ir Tėvynės meilę.

filme pagrindiniame Toscos vaidmenyje Franca Duval su "paskolintu" iš Marijos Caniglia balsu reikia laikyti pačia stipriausia jėga. Neblogas yra jau daugeliui žiūrovų matytas ir girdėtas Afro Poli. Gal vienas įdomiausių tipų yra Vito De Taranto zakristijono vaidmenyje. Tik jo veiksmas dažniausiai yra per daug šaržuoti. Bet čia kaip tik ir yra jo stiprybė.

Bendrai, šis filmas patartinas pamatyti visiems, gal išskiriant tik ypatingo jautrumo asmenis ir mažus vaikus dėl žiauroko operos turinio. Filmuota Romoje, prie Tiberio, St. Angelo pilyje. Italų kalba, angliški titulai.

TOM THUMB

Jeigu kartais pasiskundžiama, kad Amerikoje yra maža filmų, skirtų vaikams, tai šis tikrai užpildo didelę dalį tos spragos. Filme yra gražiomis spalvomis atvaizduota Brolių Grimų pasaka apie nykštuką. Yra daug išpūdingų muzikinių ir choreografinių scenų, kurios patiks ne tik vaikams, bet ir suaugusiems. Pagrindiniai artistai: Russ Tamblyn, Alan Young, Terry-Thomas.

ANNA LUCASTA

Filmas turėtų patikti tiems, kurie kovoja prieš diskriminaciją, nes jis yra grynai negriškas tiek savo turiniu tiek veikėjų sąstatu. Tai yra vidutinio įdomumo melodrama, kurioje vaizduojami mergaitės santykiai su kitais šeimos nariais. Pagrindiniame vaidmenyje yra Ertha Kitt, kartas nuo karto pasirodanti ir kituose filmuose bei televizijoje. Bendrai galima pasakyti, kad juodukai baltiesiems nepasiduoda savo natūralia vaidyba. Filmas dėl savo sunkaus turinio skiriamas tik suaugusiems.



NAUJOS KNYGOS

METAI SU DIEVU

Tokiu vardu pasirodė nauja kun. dr. J. Prunskio knyga. Jos turinys apima šiuos skyrius: Adventas ir Kalėdų laikotarpis, Gavėnia ir Velykų laikotarpis, Sekminių laikotarpis ir Didžiosios dienos. Iš šios apimties aišku, kad knyga skirta bažnytinių metų minčiai, kurią girdime skaitant šventadieniais ir ypač sekmadieniais.

Knyga tenka džiaugtis, nes ji praturtina mūsų pamokslinę literatūrą. Kitados kun. J. Gerutis leido pamokslų knygas kaimo žmonėms, nūn mes jų sulaukiame išlavintajai publikai. Tarp Geručio ir Prunskio yra panašumų. Abu dėsto mintį paprastai ir vaizdžiai. Kun. Prunskio pamokslai yra tikra pavyzdžių enciklopedija, vykusiai parinktų iš pasaulio ir Lietuvos, iš praeities ir gyvos dabarties. Pavyzdžiai daro šią knygą labai patrauklią.

Kartais atrodo, kad tų pavyzdžių per daug viename skyriuje, bet jie vienas kitą papildo ir minti padaro dar labiau gyvenimišką. Gyventi krikščioniškai yra didelis menas, o pavyzdžiai parodo įvairius to meno požvilius ir galimumus. Pavyzdžiai verčia žmogų mąstyti, save tikrinti, kasdien atnaujinti savo pastangas. Ši knyga, skaitoma po skyrelį kasdien, ypač vakarais, neabejoju, pravert kiekvienam, kas nėra užmetęs savojo intereso dvasiniam pasauliui.

Knygos išleidimą talkino Agnietė Gilienė. Spaudė Nek. Pr. Marijos seserų spaustuvė Putnam, Conn. Viršelio ap-lankas dail. A. Rūkštelės. Kaina 2 dol.

St. Yla

Visiems primename, kad Tėvą Jėzuitą namu ir Jaunimo Centro adresai ir telefonai yra skirtingi.

Tėvai Jėzuitai (ir "Laiškai Lietuviams"): 2345 W. 56th St., tel. RE. 7-8400.

Jaunimo Centras: 5620 S. Claremont Ave., tel. PR. 8-7227.

J. Vaišnora, MIC. MARIJOS GARBINIMAS LIETUVOJE. Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos leidinys nr. 5. 444 psl., kaina 5 dol.

Petras Maldeikis. V. EUROPOS IR J.A.V. AUKLĖJIMAS. Pedagoginių principų patyginimas. Išleido Sūduva, 6632 S. Maplewood Ave., Chicago 29, 111.

TIKYBOS VADOVĖLIS pradinei mokyklai, paruoštas sekant kun. K. Žitkaus "Tėve Mūsų" ir "Tikiu". Daug spalvotų iliustracijų. Išleido kan. dr. J. B. Končius. Spaudė Saleziečių spaustuvė Italijoje.

Balys Gražulis. SUDUŽĘS VAIZDAS. Nidos leidinys nr. 25. 244 psl., kaina nariams X dol., nenariams — 1.50 dol.

RINKTINĖ, nr. 2. Nidos leidinys, išėjęs kas trys mėnesiai, duodąs kai kurių mūsų periodinės spaudos straipsnių ištraukas arba ištikus straipsnius.

Juozas Bachunas. KELIONĖ Į PACIFIKO KRAŠTUS. Autoriaus ir jo žmonos kelionių aprašymas. Išleido Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, spausdino Vlado Vi-jeklo spaustuvė. 4346 S. Western Ave., Chicago 9, 111.

KNYGŲ LENTYNA, 1956 m. nr. 4-8. Adresas: Lithuanian Bibliographical Service, 1132 N. Walnut St., Dauville, 111.

LAIŠKAI LIETUVIAMS" • 2345 WEST 56TH STREET • CHICAGO 36, ILLINOIS

